

NA V D E J E

VĚČNÁ
NADĚJE

HUDEBNÍ FESTIVAL

VĚČNÁ
NADĚJE

EVERLASTING
HOPE

MUSIC FESTIVAL

9. ročník
hudebního
festivalu
nejen
terezińských
autorů

Jarní část
2/2—22/4/2026

vecnanadeje.org

Nadační fond Hudba pro Věčnou naději

Členové správní rady fondu:

Martina Jankovská

Arnošt Polák

Michal Stachník

Výkonná ředitelka: Irma Mrázková

Dramaturgyně festivalu: Kristina Vocetková

Autor textů: Vlasta Reittererová

Vybrané večery uvádí: Petr Kadlec

Grafický design a sazba: Formata v.o.s.

Tisk: Art D – Grafický atelier Černý s.r.o.

vecnanadeje.org

facebook.com/vecnanadeje

instagram.com/festival_vecna_nadeje

OBSAH

4

ÚVODNÍ SLOVO

6

2/2/2026

GOTTLIEB WALLISCH / KLAVÍR

12

7/3/2026

JAN PETRYKA / TENOR
JOHANNA HANIKOVÁ / KLAVÍR
INEO QUARTET

24

32

23/3/2026

PETR MATUSZEK / BARYTON
JÍŘÍ KNOTTE / KLAVÍR

32

12/4/2026

PAVEL BOŘKOVEC QUARTET

38

48

22/4/2026

JEWISH CHAMBER
ORCHESTRA MUNICH

PROGRAM / ENGLISH

66

PŘÍBĚHY / STORIES

VÁŽENÍ A MILÍ POSLUCHAČI,

pro devátý ročník hudebního festivalu
Věčná naděje jsme pro vás připravili
něco nového!

Znáte již naše koncerty, výlety, vycházky, tentokrát přicházíme s příběhy. S příběhy, které se váží nejen k Terezínu, době války a šoa, ale s příběhy, se kterými stojí za to se seznámit.

V roce 2026 budeme vzpomínat sté výročí narození spisovatele a scénáristy Arnošta Lustiga, který pobýval v ghettu Terezín za druhé světové války společně s Erikem Polákem, otcem zakladatele festivalu Věčná naděje, Jiřího Poláka. V roce 2026 uplyne třicet let od úmrtí Erika Poláka, který byl publicistou a historikem, v poslední dekádě svého života spolupracoval s Památníkem Terezín. Těmto osobnostem bude věnován náš koncert v Libeňském zámečku na Praze 8, kde oba jubilanti žili.

Další příběh je věnován Georgi Thomasu Drostovi, krajanovi českého původu z Brna, který dnes žije v Chicagu, USA a jehož předci pobývali za druhé světové války v Terezíně. Na rozdíl od Georgových rodičů neměli to štěstí a zahynuli. George se připojil do Klubu podporovatelů našeho festivalu.

Objevili jsme téměř nevyčerpatelné zdroje vzpomínek a příběhů zachycených Pamětí národa. Budeme se snažit některé příběhy blízké tématům festivalu přiblížit i Vám. Budeme vděční za Vaše tipy a podněty, které stojí za další sdílení. Příběhy pak představíme v našem newsletteru a webové stránce festivalu.

Nadcházející festivalový ročník je věnován tvorbě „neviděli a neslyšeli“, dílům, která dosud nezazněla nebo jejichž nahrávky nejsou veřejně dostupné. Pozveme Vás do zajímavých míst, výlet chybět nebude! Těšte se s námi na původní dílo již třetího ročníku skladatelské soutěže, tentokrát pro sólový klavír.

Přeji Vám nezapomenutelné zážitky s hudbou a příběhy.

Martina Jankovská
Člen správní rady

2/2/2026 / 19.30

SUKOVA SÍŇ RUDOLFINA
GOTTLIEB WALLISCH / klavír

Večer se koná za přispění Rakouského kulturního fóra a pod záštitou
velvyslanectví Rakouské republiky v Praze.

PROGRAM

Jaromír Weinberger

Sarabande (7')

Rytiny (12')

Preludium č. 1: Andante –

Fuga č. 1: Molto tranquillo

Preludium č. 3: Allegro –

Fuga č. 3: Vivo

Preludium č. 4: Molto tranquillo –

Fugač. 4: L'istesso tempo

Alois Hába

Čtyři moderní tance op. 39 (10')

Shimmy-Blues

Blues. Moderato

Boston. Valse moderato

Tango. Moderato

Erwin Schulhoff

Suita č. 3 pro levou ruku (15')

Preludio

Air

Zingara

Improvisazione

Finale

PŘESTÁVKA

Wilhelm Grosz

Symfonické variace

na původní téma op. 9 (30')

Téma – Variace VI

Variace VII – Variace IX

Variace XII, Variace XIII,

Variace XIIIa

Variace XIV, Variace XV (Finále)

3/2/2026 / 09.00

RAKOUSKÉ KULTURNÍ FÓRUM
MASTERCLASS / pro 5–6 studentů

Z díla **JAROMÍRA WEINBERGERA** (1896–1967) je nejznámější a dodnes hraná opera *Švanda dudák* podle divadelní hry *Strakonický dudák* Josefa Kajetána Tyla. Weinbergerův osobní i umělecký život byl plný zvratů, pádů a nových začátků, až k tragickému konci. Jeho hudební talent byl brzy rozpoznán, soukromé hodiny mu udělil Jaroslav Křička, roku 1910 se stal žákem Pražské konzervatoře v oboru skladba u Vítězslava Nováka a klavír u Karla Hoffmeistera, po absolutoriu pokračoval v Lipsku u Maxe Regera. Roku 1918 uvedla Česká filharmonie jeho symfonickou báseň *Don Quijote*, na začátku dvacátých let komponoval scénickou hudbu pro Městské divadlo na Vinohradech (mj. k Shakespearově *Bouři*) a pro Národní divadlo (například ke hře Alfreda de Musseta *Marianiny rozmary*, k *Eduardu II.* Christophera Marlowa či k Molièrovým veselohrám). Roku 1922 přijal nabídku na vyučování skladbě a dirigování na Ithaca College ve Spojených státech, ale rozčarován se už po roce vrátil do vlasti. Krátce působil ve Slovenském národním divadle v Bratislavě a vyučoval v Chebu, nedokázal však zakotvit. Opera *Švanda dudák*, uvedená poprvé 27. dubna 1927 v Národním divadle, prorazila zásluhou překladu Maxe Broda na německé scéně a v následujících letech a dalších překladech oblétla svět, včetně newyorské Metropolitní opery a Teatro Colón v Buenos Aires. Následovaly další opery, žádná z nich však úspěchu *Švandy dudáka* nedosáhla. Úspěšné obohacení repertoáru slibovala roku 1933 opereta *Jarní bouře*, uvedená poprvé v Berlíně, avšak nastoupila vláda hákových křížů a dílu židovského autora zavřela divadla dveře. Jen roku 1937 byla ještě ve Vídni uvedena opera *Valdštejn* podle Schillerova dramatu. Před hrozící válkou skladatel emigroval do Spojených států, roku 1948 získal americké občanství. Dál komponoval, svá díla vydával většinou vlastním nákladem.

Prožitky třicátých let, tíseň emigrace a psychická indispozice vedly k rozvinutí duševní choroby; po několika nemocničních pobytech si v pocitu bezvýchodnosti vzal Jaromír Weinberger život. Sám sebe nazval roku 1939 v článku pro americký časopis *Musical America* „skladatelem minulosti“. Jeho styl těžil z odkazu české národní hudby a ctil tradiční hudební formy, o čemž svědčí i jeho *Sarabanda*, zkomponovaná kolem roku 1916. Sarabanda je pomalý španělský tanec ze 16. století, v němž se „kráčí v klidném tempu s půvabem“, jak skladatel naznačil svým interpretačním pokynem „Andante con garbo“.

Pět preludií a fug pro klavír Jaromíra Weinbergera pod společným názvem *Gravures / Rytiny*, z nichž uslyšíme tři, vyšlo tiskem ve Vídni roku 1924. Skladatel je připsal „jasné památce Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic, skladatele a cestopisce“. Kryštof Harant, významná osobnost českých dějin, se spolu se šestadvaceti dalšími šlechtici stal obětí porážky stavovského povstání a byl 21. června 1621 popraven na Staroměstském náměstí. Svým životem i kompoziční tvorbou patří ještě k období renesance, Jaromír Weinberger však k jeho počtě zvolil barokní formu dvojic preludií a fug, jejichž neopominutelným vzorem se stal pro generace skladatelů *Temperovaný klavír* Johanna Sebastiana Bacha. Weinberger byl mistrem fugové práce a fugu uplatnil ve svém díle mnohokrát (také v opeře *Švanda dudák*). Název *Rytiny* může odkazovat k Harantovu cestopisu, který vyšel poprvé roku 1608 a byl doprovázen bohatými ilustracemi.

ALOIS HÁBA (1893–1973), žák Vítězslava Nováka na Pražské konzervatoři a Franze Schrekera ve Vídni a v Berlíně, vstoupil do dějin hudby jako odvážný experimentátor s cílem obohatit hudbu o jemnější

tónové nuance. Hudba sice mikrointervaly odjakživa znala, nepracovala s nimi však v systému, na jehož základě chtěl Hába utvořit jakýsi univerzální hudební jazyk. Hába překročil dosavadní dílčí pokusy a teoretické úvahy, inicioval stavbu čvrttónových a šestinótových hudebních nástrojů, tedy nástrojů s rozšířeným spektrem tónů než je běžné evropské půltónové, a ve svém systému, jehož podstatou bylo rozvíjet hudbu v čase stále vpřed, bez opakování a návratů, komponoval také své půltónové skladby. Přesto několikrát ze svých předsevzetí vybočil. Roku 1926 zkomponoval pět moderních tanců, snad jako pokus, iniciován skladbami svých současníků Jaroslava Ježka či Erwina Schulhoffa, kteří se „mondéním tancům“, jak je Schulhoff nazýval, nevyhýbali. Hába nabídl tance svému vídeňskému vydavateli Universal Edition, odkud sdělili, že taneční hudba nespadá do jejich vydavatelského rámce, avšak jsou ochotni učinit výjimku. Skladby *Blues*, *Shimmy-Blues*, *Tango* a *Boston* provedl Erwin Schulhoff v pražském rozhlasu, tiskem vyšly pod souhrnným názvem *Čtyři moderní tance* roku 1932 jako Hábov op. 39. Pátou skladbu, *Shimmy-Fox*, otiskl roku 1928 časopis „Česká hudba“. V Hábově tvorbě zůstal pokus o jazzové rytmy vedle skladeb tehdy etablovaných mezižánrových skladatelů zajímavou výjimkou.

Tvorba **ERWINA SCHULHOFFA** (1894–1942) prošla několika stádii. Ze studií na Pražské konzervatoři, ve Vídni, v Lipsku a v Kolíně nad Rýnem si odnesl solidní základy, vstřebával vlivy impresionismu a vídeňské školy. V Drážďanech a Berlíně, kde žil v letech 1919–1923, navázal kontakt s představiteli expresionismu a dadaismu, jako mnozí jiní prožil okouzlení moderní taneční hudbou. Po návratu do Prahy vystupoval jako klavírista doma i za hranicemi Čech, byl jedním z prvních interpretů skladeb Aloise

Háby pro čvrttónový klavír. Roku 1932 měla v Brně premiéru jeho opera *Plameny* na donjuanské téma se zajímavou pointou: prostopášný *Don Juan* nepropadne peklu, je naopak odsouzen k věčnému životu. Po nástupu nacionálního socialismu ztratil Erwin Schulhoff pro svůj židovský původ koncertní příležitosti v Německu, krátce působil jako klavírista v Ostravském rozhlasu. Před hrozbou nacismu se doufal zachránit emigrací do Sovětského svazu, v němž levičáci umělci viděli hráz proti nacismu. Vízum však přišlo pozdě. Zemřel v koncentračním táboře Würzburg v Bavorsku na tuberkulózu. Schulhoff je autorem šesti symfonií (dvě další nedokončil), písní, komorních děl, mnoho děl věnoval klavíru a většinou byl také jejich prvním interpretem. *Suita č. 3 pro levou ruku* vznikla roku 1926 pro klavíristu Otakara Hollmanna (1894–1967), je muž zranění z první světové války zmrzačilo pravou ruku; pro Hollmanna komponovali také Leoš Janáček a Bohuslav Martinů. Vzořem *Suity* byla historická vícevětá hudební forma a dokládá, že se Schulhoff bezpečně dokázal pohybovat v jakémkoli zvoleném žánru a stylu a osobitě je kombinovat. Otakar Hollmann ji poprvé provedl 26. listopadu 1927 v Bělehradě v rámci svého turné v Jugoslávii.

Vídeňský rodák **WILHELM GROSZ** (1894–1939) studoval na Akademii hudby a divadelních umění ve Vídni u Franze Schrekera. Už tehdy vyšly některé jeho skladby tiskem. Roku 1914 se zapsal na Vídeňskou univerzitu na obor hudební věda u Guida Adlera, v červenci 1916 však byl povolán na frontu a studium musel přerušit. Roku 1920 získal doktorát na základě dizertační práce *Fugová práce ve vokálních a instrumentálních dílech W. A. Mozarta*. V letech 1920–1922 působil jako kapelník v Mannheimu, roku 1925 uvedla opera v Dessau jeho operu buffu *Sganarell* a ná-

sledovalo její uvedení ve Vídeňské státní opeře. Roku 1927 Grosz přesídlil do Berlína, pracoval jako umělecký ředitel gramofonové společnosti Ultraphon, komponoval zábavnou a filmovou hudbu a byl pohotovým aranžérem. Také pro něj jako skladatele židovského původu a autora takzvané „zvrhlé“ hudby znamenal Hitlerův nástup k moci tvrdý životní zlom. Roku 1934 emigroval do Anglie, kde dále komponoval pod pseudonymy Hugh Williams či André Milos, roku 1939 pokračoval do Spojených států a snažil se uchytit v Hollywoodu, 10. prosince však zemřel na následky srdečního infarktu. Jak napovídá nízké opusové číslo, pocházejí *Symfonické variace na původní téma* op. 9 z raného skladatelova období, z roku 1920. Označení „symfonické“ nesmí mýlit, už Robert Schumann vytvořil pro klavír *Symfonické etudy* a uplatněné rytmické, harmonické i výrazové prostředky i rozsah díla název plně opravňují. Grosz byl výtečný klavírista a notový zápis svědčí o jeho přesné představě a znalosti rozmanitých možností nástroje. Celkem patnáct variací tématu člení skladatel do čtyř vět podle klasického modelu, v charakteru hudby jsou patrné vlivy dobové taneční hudby, volbou tónin a barev evokuje také asijskou exotiku. Grosz uplatňuje autocitáty ze svých *Japonských písní*, ve Finále se náhle objeví krátce vídeňský valčík. V autorově interpretaci zazněly *Symfonické variace* poprvé roku 1921 v Mannheimu a téhož roku na prvním ročníku festivalu soudobé hudby v Donaueschingenu.

SUKOVA SÍŇ RUDOLFINA

Sukova síň je menší koncertní prostor pražského Rudolfiny, postaveného v letech 1876–1884 ve stylu novorenesance podle návrhu architektů Josefa Zítka a Josefa Schulze.

Budova Rudolfiny poskytuje koncertní sály, výstavní prostory a galerie a patří mezi nejvýznamnější kulturní památky Prahy.

Sukova síň vznikla během úprav budovy v letech 1940–1942 jako kongresově-koncertní prostor menšího rozsahu. Interiér sálu byl koncipován v souladu s architektonickým stylem hlavní budovy a je doplněn dekorativními prvky a sochařskými detaily, které vytvářejí noblesní a zároveň přívětivé prostředí vhodné pro komorní koncerty a recitály.

V roce 2015 prošla Sukova síň rozsáhlou rekonstrukcí. Byla výrazně vylepšena akustika, estetika a flexibilita prostoru — pódium i sedadla lze přestavět podle potřeby, což umožňuje pořádat koncerty, přednášky i nahrávání. S kapacitou 192 míst nabízí Sukova síň komfortní a přístupné prostředí, kde hudba i komunikace s publikem získávají maximální působivost.

GOTTLIEB WALLISCH

Rakouský klavírista Gottlieb Wallisch (nar. 1978) debutoval ve dvanácti letech ve Zlatém sále vídeňského Musikvereinu, mezinárodní kariéru zahájil jako sedmnáctiletý roku 1996 pod taktovou Yehudiho Menuhina za doprovodu Sinfonie Varsovia Beethovovým *Klavírním koncertem Es dur č. 5 „Císařským“*. Vystupoval na nejprestižnějších světových koncertních pódii a festivalech (Carnegie Hall v New Yorku, Wigmore Hall v Londýně, Tonhalle Zurich, NCPA v Pekingu, Ruhr Piano Festival, na festivalech v Lucernu, Salcburku aj.) pod taktovkou věhlasných dirigentů (Giuseppe Sinopoli, Sir Neville Marriner, Dennis Russell Davies, Kirill Petrenko, Louis Langrée, Christopher Hogwood, Martin Haselboeck a další) a s předními orchestry (Vídeňští filharmonikové, Vídeňští symfonikové, Liverpoolský filharmonický orchestr aj.). V letech 2010–2016 vyučoval Gottlieb Wallisch na Vysoké hudební škole v Ženevě, od 2016 je profesorem klavíru na Univerzitě umění v Berlíně, vede též mistrovské kurzy. Je spoluzakladatelem Mezinárodní letní akademie v Lansu v jižním Tyrolsku. Všestranný klavírista má v repertoáru všechny Beethovenovy klavírní koncerty (vytvořil jejich nahrávku na dobových nástrojích), klavírní sonáty Franze Schuberta, Mozartovy klavírní koncerty aj. Vyhledává zapomenuté klavírní skladby z jazzem ovlivněných dvacátých a třicátých let 20. století a tvorbu skladatelů pronásledovaných nacismem, z jejichž děl mnohá natočil ve světové premiéře.

7/3/2026 / 19.30

ŠPANĚLSKÁ SYNAGOGA

JAN PETRYKA / tenor

JOHANNA HANIKOVÁ / klavír

INEO QUARTET

Nadia Kalmykova / 1. housle

Liuba Kalmykova / 2. housle

Yan Lok Hoi / viola

Constantin Siepermann / violoncello

Koncert se koná za přispění Polského institutu v Praze a pod záštitou velvyslanectví Polské republiky v Praze.

PROGRAM

Rudolf Friml

Písně Závišovy op. 1 (17')

Jen trochu lásky

Pro Vás!

Což je to hřích?

Zda si někdy vzpomínáte?

Za tichých nocí

Viktor Ullmann

Smyčcový kvartet č. 3 op. 46 (13')

(jedinověty)

Erwin Schulhoff

Pět kusů pro smyčcové kvarteto (14')

Alla Valse viennese. Allegro

Alla Serenata. Allegro con moto

Alla Czeca. Molto Allegro

Alla Tango milonga. Andante

Alla Tarantella. Prestissimo con fuoco

PŘESTÁVKA

Pavel Duda

Světlo na konci vln (10')

Vítězná skladba skladatelské soutěže

Pavel Haas

Fata Morgana op. 6 pro klavírní kvinteto a tenor (35')

I.

Když šla kolem mě rychlými kroky

Noc je noc plného máje

Mé srdce pták houštin

II.

Má milá, srdce mé touží

Jsi oblak večerní

RUDOLF FRIML (1879–1972) studoval na Pražské konzervatoři. Učitelé obdivovali jeho talent, avšak žákovi scházela studijní disciplína a roku 1901 byl vyloučen pro přestupek proti řádu školy, když vystupoval bez jejího souhlasu. Pohotoví klavírista se stal doprovazečem Jana Kubelíka, s nímž roku 1902 poprvé navštívil Spojené státy, o dva roky později podnikl sólové americké turné a v Carnegie Hall provedl svůj *Klavírní koncert B dur*. Nakladatel F. A. Urbánek měl zvláštní zálibu – rád vydával skladby označené jako op. 1 a cítil se tak mecenášem nadějných, dosud neznámých autorů. Roku 1906 vydal jako op. 1 Frimlův písňový cyklus *Písňe Závěšovy* na výběr z básnické sbírky Jana Červenky (1861–1908), která vyšla roku 1890. Červenka nazval sbírku jménem středověkého básníka a skladatele Závěše ze Zap, ač – jak konstatovala jedna z prvních kritik – „se starou lyrikou trubadúřskou nemají jeho moderní verše nic společného“. Právě to však mohlo skladatele na Červenkových verších lákat (následovalo také pokračování *Nové Závěšovy písňe* op. 14). Písňe Závěšovy op. 1 poprvé zazněly 7. září 1902 na Žofíně v rámci dobročinného koncertu spolku členů Národního divadla jako rukopisná novinka v provedení Amálie Bobkové. Ema Destinová přeložila texty Frimlůvých písni do němčiny, svůj honorář za německé vydání skladateli předala a umožnila mu tak odjet do Ameriky, která mu při jeho prvních návštěvách učarovala. V New Yorku začínal jako baletní korepetitor v Metropolitanu opeře, skladatelsky se orientoval na operetu resp. „musical comedy“. Prvním výrazným úspěchem byla roku 1913 v New Yorku *Firefly* (Světluška), nejznámější zůstává *Rose Mary*, uvedená poprvé roku 1924, která se brzy hrála na řadě evropských scén, roku 1928 také poprvé v Praze a roku 1936 byla zfilmována. Podobný úspěch měl *Vagabond King* (Král tuláků), jehož hlavní postavou byl „beatnik“ 15. století François

Villon. Roku 1934 pokračoval Friml, který získal roku 1925 americké občanství, v Hollywoodu, spolupracoval na řadě filmů, včetně adaptací svých vlastních operet do filmové podoby, vystupoval jako klavírista s řadou amerických orchestrů a byl obdivován jako improvizátor. Ke svým devadesátým narozeninám r. 1969 obdržel cenu Americké společnosti skladatelů, autorů a publicistů (ASCAP). Friml vzešel z epochy romantismu a toto východisko se mu v pravou chvíli podařilo přenést do žánrů, který na ně byl připraven – ať už jde o operetu nebo o film. Neobyčejné melodické bohatství, působivá instrumentace, syntéza evropského základu a amerického vlivu mu pomohly vytvořit syntézu mezi vídeňskou operetou a počátky amerického muzikálu. Píseň „Za tichých nocí“ ze *Závěšových písni* dala název filmu z roku 1940 na námět Miloše Havla podle scénáře Vítězslava Nezvala s Karlem Högerem a Lídou Baarovou. K milostnému příběhu mladého skladatele Závěše, který z nešťastné lásky odjíždí do Ameriky, kde se proslaví, přispěla řada autorů, mezi nimi Karel Hašler, jenž následujícího roku zemřel v koncentračním táboře Mauthausen; jeho syn Gino Hašler byl režisérem filmu. Kupodivu byly ve filmu použity i melodie židovského a nyní už amerického skladatele Rudolfa Frimla, jehož příspěvek – podobně jako Závěšův „americký sen“ – nacistické cenzuře unikl.

Ještě před padesáti lety bylo jméno **VIKTORA ULLMANNA** (1898–1944) téměř neznámé. Tehdy započalo historické bádání o generaci, do jejíhož života a tvorby zasáhl nacionální socialismus, hledání stop jejich osudů, děl, která se zachovala a jejich rekonstrukce a znovuvvedení do hudebního života. Roku 1975 byla v Amsterdamu poprvé uvedena Ullmannova opera *Der Kaiser von Atlantis* (Císař Atlantidy). Také u nás se začaly objevovat první publikace o hudbě

nacismem pronásledovaných skladatelů, o hudebním dění v koncentračních táborech, otevíraly se archivy. Viktor Ullmann se narodil v Těšíně, v jeho dnešní polské části, v rodině rakousko-uherského důstojníka. Od svých osmi let žil s matkou ve Vídni a získal první výuku u hudebníků z okruhu Arnolda Schönberga. Roku 1916 narukoval na frontu. Už tam dokázal za válečných podmínek komponovat, dirigovat a organizovat hudební provedení. Po návratu do Vídně se zapsal ke studiu práv, brzy je však opustil. Navštěvoval Schönbergův soukromý kompoziční seminář a se svou první ženou, rovněž Schönbergovou žačkou a pražskou rodačkou, odešel do jejího rodného města, kde byl od podzimu 1920 angažován jako sbormistr a korepetitor, později kapelník v Novém německém divadle. Roku 1923 debutoval svými *Sedmi písňemi* s klavírem, bohužel dnes neznámými, nedochovaly se ani jeho *Smyčcový kvartet č. 1* z téhož roku a *Symfonická fantazie* pro tenor a orchestr. Zásadním dílem tohoto období se staly *Variace a dvojité fuga na téma Arnolda Schönberga*, dílo, od nějž vytvořil několik verzí a vysvětluje se jako jakýsi Ullmannův tvůrčí dialog s jeho učitelem. S přepracovanou verzí této skladby slavil úspěch roku 1929 na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu v Ženevě. Tehdy také navštívil sídlo Mezinárodní antroposofické společnosti „Goetheanum“ v Dornachu u Basileje a příklon k antroposofickému učení Rudolfa Steinera se stal rozhodujícím motivem jeho příštích let. Dokonce se rozhodl hudbu opustit a plně se věnovat duchovní osvětě. Dočkal se však zklamání a vrátil se do Prahy a ke komponování. Z roku 1935 je jeho celovečerní opera *Der Sturz des Antichrist* (Pád Antikristův), která se dočkala světové premiéry teprve roku 1995 v Bielefeldu, u nás roku 2009 koncertního provedení v Terezíně a scénického provedení roku

2014 v Moravském divadle v Olomouci. Roku 1935 vytvořil *Smyčcový kvartet č. 2*, také ten však je třeba pokládat za ztracený. Ještě v letech 1935–37 absolvoval Ullmann kurzy mikrointervalové hudby Aloise Háby na Pražské konzervatoři. Nepříznivá existenční situace, po matce zděděná psychická labilita, hrozící válka a další vlivy vedly k Ullmannovým psychickým problémům. Opět se však vzchopil. Úvahy o emigraci se ukázaly jako nerealizovatelné. Tehdy vydal Ullmann některá svá díla vlastním nákladem, tento celek se zachoval a v uplynulých letech se skladby vrátily do repertoáru. Dne 8. září 1942 byl Viktor Ullmann deportován do Terezína, kde se energicky zapojil do hudebního života organizovaného vězni a dál komponoval. Dne 16. října 1944 byl s mnoha dalšími deportován do Auschwitzu, kde byl krátce nato zavražděn v plynové komoře. K terezínským dílům patří také jednovětý *Smyčcový kvartet č. 3*, jehož dokončení skladatel datoval 23. lednem 1943. Hlavní čtyřtónový „žalobný“ hudební motiv se objevil u Ullmanna už v rané tvůrčí periodě, formálně je kvartet vystavěn na principu pětivětě cyklické skladby v jedné větě, která se dá analyzovat jako (sonátová) Expozice, Scherzo a trio, (sonátové) Provedení, Largo (volná věta) a Finále (rondo a koda). Ullmann bohatě uplatňuje kontrapunktickou techniku, v Largu se v dvanáctitónové řadě umně skrývá motiv b-a-c-h, rovněž v jeho tvorbě vícekrát uplatněný. V závěru skladby se vrací úvodní lyrický tón. Jako většina Ullmannových skladeb, jakkoli dramatických či dokonce tragických, končí také tato durovým závěrem.

Pět kusů pro smyčcové kvarteto

ERWINA SCHULHOFFA (1894–1942) vzniklo roku 1923; skici dokládají, že vět mělo být původně šest či dokonce sedm. V srpnu 1924 uvedlo pražské Zikové kvarteto čtyři z nich na festivalu Mezinárodní společnosti

pro soudobou hudbu (ISCM) v Salcburku. V tisku byly komentovány jako „taneční grotesky“ a kritika je označila za nejlepší číslo programu toho dne, v němž zazněly také skladby Francise Poulence, Erica Satieho či Karla Szymanowského. Jednotlivé věty charakterizovaly recenze jako perzifláž vídeňského valčíku, rustikální česká polka prý zní jako škorpíci se kočky za úplňku, tango působilo spíš jako ostrá uherská paprika zapíjená citronovou limonádou a vrchol tvořil divoký vír tarantelly; část *Serenata* se španělskými rytmy na festivalu nezazněla. Následujícího roku vydalo mohučské nakladatelství Schott „osobité a dráždivé imprese“ tiskem. Skladbu lze označit jako taneční suitu, jednotlivé věty jsou seřazeny na principu tempových kontrastů podobně jako suitu v historii. Skladatel dílo dedikoval francouzskému skladateli Dariu Milhaudovi, jednomu z představitelů takzvané pařížské Šestky (Les Six), jehož dílo zaznělo na festivalu rovněž. Ze skladby je zcela zřejmé, proč se stal nositelem dedikace právě Milhaud: stručné věty, téměř hudební aforismy s příděchem ironie, spojení jakési francouzsko-španělské noblesy s vídeňskými ohlasy a „alla Czeca“ je dostatečně výmluvné vysvětlení. Zikovo kvarteto krátce nato zahrálo již všech *Pět kusů* v pražském rozhlasu.

PAVEL HAAS (1899–1944) pocházel z Brna, které bylo v době jeho narození z větší části německým městem. České kulturní snahy se prosazovaly pozvolna. Haasovi se hlásili k Čechům a doma se u nich mluvilo česky, nicméně museli umět oba jazyky, jak ostatně v rodině obchodníka bylo nutné. Oba bratři projevovali od dětství sklony k divadlu a k dobrému vychování dětí středních vrstev patřilo i přiměřené hudební vzdělání. O první skladbičku se Pavel Haas pokusil asi jako třináctiletý a o tři roky později už byl rozhodnut, že se hudbě bude cele

věnovat. V letech 1918/19 napsal cyklus *Šest písní v lidovém tónu* a lidová inspirace zůstala jedním z charakteristických znaků jeho tvorby, který se utvrdil zejména pod vlivem jeho učitele skladby, Leoše Janáčka. Haas prošel skladatelským vývojem, který se ve větší či menší míře dotkl celé jeho generace: od romantických základů přes okouzlení secesí a lidovou písní, přechodným zapálením pro jazz a nová technická média včetně rozhlasu a filmu až po uvědomělé hledání vlastního, osobitého uměleckého výrazu.

Zrání probíhalo u Haase pozvolna; na komponování mu při civilním zaměstnání zbývalo málo času. Vrchol jeho tvorby tvoří opera *Šarlatán*, jejíž premiéra se konala v Zemském divadle v Brně 2. dubna 1938, v jednom z posledních šťastných okamžiků Haasova života. Koncem roku 1941 byl deportován do Terezína. Z jeho skladeb, které tam vznikly, jsou nejznámější *Čtyři písně na čínskou poezii* a *Suita pro smyčce*, která byla poprvé uvedena v rámci natáčení propagandistického filmu „Vůdce daruje Židům město“, jenž měl ukázat „svobodný“ kulturní život v prostředí koncentračního tábora. Krátce po dokončení filmu byli téměř všichni, kdo se na něm podíleli, deportováni do Auschwitzu a nahnáni do plynových komor, kde zahynul také Pavel Haas. Skladba *Fata Morgana* byla inspirována sbírkou *Zahradník* indického básníka Rabindranátha Thákura, jehož dílo tehdy zaujalo řadu skladatelů; výběr sbírky v českém překladu Františka Baleje vyšel poprvé roku 1917. Pavel Haas z ní vybral pět básní, některé verše si podle své potřeby upravil a jejich zhudebnění určil pro klavírní kvinteto a tenor. První část propojuje tři básně instrumentálními mezihrami. První provedení se uskutečnilo 10. listopadu 1924 v Brně v interpretaci tenoristy Valentina Šindlera, Břetislava Bakaly u klavíru a Moravského kvarteta.

PAVEL DUDA

je klavírista a hudební skladatel. Od útlého věku si našel cestu k hudbě skrze improvizaci. Vystudoval Janáčkovu konzervatoř v Ostravě a bakalářské studium na Hudební akademii múzických umění v Praze ve třídě Jana Duška. Věnuje se mnoha hudebním stylům, což se v jeho tvorbě odráží určitým druhem svobody a překvapení, kterým se nechá někdy i sám autor odvést do jiného hudebního prostředí. Posluchačsky i hráčsky přechází přes současnou vážnou hudbu, jazz, funk až k progresivnímu metalu.

Již mnoho let působí jako korepetitor sborů, např. s Pěveckým sborem Bohuslava Martinů získal v roce 2019 cenu za nejlepšího korepetitora na festivalu sborů v Petrohradu

s názvem „Singing World“. Nyní doprovází sbor seskupený u Pražského Jezulátka „Vox de Profundis“ a také korepetituje na baletním oddělení Taneční konzervatoře v Praze. Od roku 2020 působí v hudebním seskupení Veroniky Borákové – NIKA, se kterou získali mj. ocenění na mezinárodní soutěži JazzFruit v roce 2023. Je také tvůrcem hudby ke krátkým filmům a tanečním představením. V posledních letech občasně komponoval lehké edukační skladby pro děti (i dospělé), za které následně obdržel 1. místo v soutěži Klavírní moderna dětem a také vystoupil jako sólista s Moravskou filharmonií Olomouc.

JAN PETRYKA

Rakousko-polský tenor Jan Petryka je všestranný koncertní a oratorní zpěvák. Klíčovou součástí jeho umění je hudba baroka, pravidelně spolupracuje se specializovanými mezinárodně uznávanými soubory.

Jako interpret písní s úspěchem debutoval s několika schubertovskými programy na Oxfordském mezinárodním pěveckém festivalu. Na operní scéně vytvořil roli Tamina v Mozartově *Kouzelné flétně* v Lyonu, v Divadle na Vídeňce zpíval tenorový part v Schubertově oratoriu *Lazarus*, ve Varšavě v Händelově opeře *Ariodante*. V Národním divadle v Praze debutoval roku 2018 jako Nováček v opeře *Billy Budd* Benjamina

Brittena, dále se objevil jako Don Ottavio v Mozartově *Donu Giovannim* s Izraelským komorním orchestrem a jako Jaquino v Beethovenově *Fideliovi* na festivalu Styriarte ve Štýrském Hradci.

Mezi vrcholy pěvecké kariéry patří debut na festivalu Schubertiade ve Schwarzenbergu v rakouském Vorarlbergu za doprovodu Sira Andráse Schiffa, několik evropských turné s Thomasem Hengelbrockem a sborem Balthasar Neumann Choir & Ensemble, koncertní provedení opery *Proces* Gottfrieda von Einema ve Vídni. Vystoupil také s Pěveckou akademií Curych jako Evangelista v Bachových *Matoušových pašijích*

v Lucernu a ve *Vánočním oratoriu* téhož skladatele ve vídeňském Hudebním spolku. Jan Petryka úspěšně debutoval na Salzburškém festivalu jako Jacob v dětské opeře *Zlato!* od Leonarda Everse, tamtéž účinkoval také v koncertních provedeních Straussova *Capriccia* pod taktovkou Christiana Thielemanna. Na salcburském Svatodušním festivalu ztvárnil tenorový part v Mozartově *Mši c moll*. K jeho operním rolím patří Brenner v Lortzingově *Zbrojři* a Endimione v *Dianině stromu* Martina y Soler (obojí Divadlo na Vídeňce), uvádí řadu písňových recitálů (Schubertiade Hohenems, koncerty v Regensburgu, v Barceloně na festivalu Heidelberské jaro). Jan Petryka absolvoval evropské turné s Jordim Savallem a jeho souborem Le Concert des Nations jako Evangelista v Bachových *Janových pašijích* a na Bachově festivalu v Lipsku zpíval

v provedení Bachových *Matoušových pašijí* se souborem Collegium 1704 pod taktovkou Václava Lukse. S curyšskou Pěveckou akademií nedávno vystoupil v Brucknerově *Mši f moll* a jako Evangelista v Bachových *Janových pašijích* vystoupí zanedlouho také v Opeře Curych. Mezi další projekty v aktuální sezóně patří Haydnova *Mše C dur* (Missa in tempore belli) ve vídeňském Hudebním spolku a oratorium *Stvoření* téhož skladatele s Orchestre d'Auvergne, opera *Trofoniova jeskyně* Antonia Salieriho na Dnech staré hudby v Herne a také tenorový part v oratoriu *Kniha sedmi pečeti* Franze Schmidta na Bratislavském hudebním festivalu.

INEO QUARTET

Latinské sloveso „ineo“, které si soubor zvolil jako název, znamená vstupují, také vcházím či začínám. Kvarteto Ineo bylo založeno roku 2022 na Univerzitě hudby a divadelních umění ve Vídni. Obě houslistky byly zakládajícími členkami čistě dámského souboru rusko-rumunsko-řeckého složení Selini Quartet, který roku 2021 získal dělenou 3. cenu v interpretační soutěži Pražského jara.

Soubor se roku 2022 rozešel a s novým obsazením violy a violoncella ve smyslu zvoleného názvu Ineo byl dán počátek nynějšího ansámblu. Soubor vystupoval kromě Rakouska ve Francii (Paříž, Melun),

ve Švýcarsku, v Itálii aj., je členem komorních hudebních asociací Le Dimore del Quartetto, ECMA a ProQuartet.

V současné době lze jmenovat koncerty v Linci, ve Štýrském Hradci a ve Feldkirchu a v lednu tohoto roku uskutečněnou prezentaci nového CD v Centru Arnolda Schönberga ve Vídni; CD mimo jiné obsahuje soubor věnovaný *Smyčcový kvartet č. 3* rakouského skladatele Richarda Dünsera. V současné době je Ineo Quartet rezidenčním souborem na Hudební škole Královny Sofie v Madridu.

JOHANNA HANIKOVÁ

je absolventka Akademie múzických umění v Praze a laureátka mezinárodních soutěží, je prezidentkou IPASA (International Performing Arts Support Association) a umělkou ředitelkou Písnové akademie a hudebního festivalu ve Žďáru nad Sázavou. Klavír studovala u Ivana Klánského, na Vysoké hudební škole v Drážďanech u Arkadiho Zenzpera a na Soukromé hudební a umělecké univerzitě města Vídně u Ralfa Heibera.

Její hudební výraz zásadně ovlivnila spolupráce s Giuseppem Ravim a jeho metodou „Respiro e Movimento“, založené na systematickém rozvíjení dovedností. Od března 2025 vyučuje Johanna Haniková na Soukromé univerzitě Antona Brucknera-

ra v Linci a v Ústavu pro zpěv a hudební divadlo ve Vídni. Jako sólistka pravidelně spolupracuje s předními českými orchestry (Prague Philharmonia, Pražští komorní sólisté, Orchestr Národního divadla, Filharmonie Bohuslava Martinů, Janáčkova filharmonie Ostrava aj.), vystupuje na hudebních festivalech (Pražské jaro, Festival Antonína Dvořáka v Příbrami, Mezinárodní hudební festival Český Krumlov, Mahlerova Jihlava, Hudební podzim Como, Hudební dny Bruna Waltera), ve vídeňském Hudebním spolku a Ehrbarově paláci aj.

V oblasti komorní hudby tvoří klavírní duo se svou sestrou, houslistkou Miriam Magdalenou Hanikovou. Je také zakládající

členkou Mucha Tria spolu s houslistkou Ludmilou Pavlovou a klarinetistkou Annou Paulovou, s nimiž působí na hudební scéně již deset let. Její diskografie zahrnuje mimo jiné nahrávky skladeb Leoše Janáčka se sólistou Národního divadla a Státní opery Praha Ivem Hrachovcem (RADIOSERVIS 2014), nedokončenou *Romanci e moll* L. van Beethovena pro vydavatelství NAXOS (2020) a sólové CD s díly L. v. Beethovena, S. Rachmaninova, B. Smetany, L. Janáčka a Adama Skoumala.

ŠPANĚLSKÁ SYNAGOGA

Španělská synagoga se nachází v pražském Josefově a je součástí Židovského muzea. Stavba byla dokončena v roce 1868 na místě původní Staré školy, jedné z nejstarších modliteben v této části města. Autory projektu byli architekti Josef Niklas a Jan Bělský.

Budova byla postavena v maurském stylu (mudéjarském), který kombinuje prvky islámské a evropské architektury. Interiéry synagogy jsou bohatě zdobené a současně nabízejí výbornou akustiku, díky čemuž se zde pravidelně konají koncerty.

Součástí synagogy je stálá expozice Židovského muzea, která sleduje historii Židů v českých zemích od josefínských reforem až po poválečné období, s důrazem na holocaust a osudy lidí z terezínského ghetta. Dnes synagoga slouží jako kulturní prostor pro koncerty a další akce, kde se propojuje historie, architektura a hudba.

23/3/2026 / 19.30

LIBEŇSKÝ ZÁMEK

PĚTR MATUSZEK / baryton
JIRÍ KNOTTE / klavír

Večer k připomenutí památky Arnošta Lustiga a Erika Poláka.
Koncert se koná za přispění Městské části Praha 8 a ve spolupráci
s Nadačním fondem Arnošta Lustiga.

Písňe „terezínských“ autorů a jejich současníků

PROGRAM

Viktor Ullmann

*Liederbuch des Hafis / Háfizův
zpěvník op. 30 (10')*
Vorausbestimmung/ Předurčení
Betrunken / Opilý
Unwiderstehliche Schönheit /
Neodolatelná krása
Lob des Weines / Chvála vína

George Gershwin

*Rhapsody in Blue (úprava pro sólový
klavír) (10')*

Josef Bohuslav Foerster

Pohádka o dlouhé touze op. 101 (18')
Notturmo I
Nové jaro
Jste duše silná
Cestou
Notturmo II
Notturmo III
Vždy v ráno jarní
Červený slunečník
Notturmo IV
Hvězdy

Píseň beze slov
Notturmo V
Podzim
Mlhy
Notturmo poslední

PŘESTÁVKA

Pavel Haas

Sedm písní v lidovém tónu op. 18 (14')
Což je víc
Dárek z lásky
Krotká holubička
Zrušení slibu
Přípověď
Slzy a vzdychání
Statečný jonák

Jaroslav Ježek

Bugatti Step (2')

Jaroslav Ježek

Výběr z písní

V tvorbě **VIKTORA ULLMANNA** (1898–1944) tvoří významnou část zhudebněná poezie. *Sedmi písněmi* s klavírem roku 1923 jako skladatel debutoval. Cyklus je dnes neznámý, pouze je známo, že textové předlohy k němu čerpal z veršů období minnesangu a čínské lyriky. Následujícího roku představil další cyklus *Sedmi písní* určený pro soprán a komorní orchestr, pro nějž volil verše Georga Trakla, Rabindránátha Thákura, perského básníka Háfize a francouzské básnířky 16. století Louise Labé. Rovněž tento cyklus je ztracen, výběr básníků však prozrazuje okruh, k němuž se Ullmann později vracel. Šamsuddín Muhammad Háfiz ze Širázu byl básník a mystik 14. století. Z jeho nejznámější sbírky *Dívan* čerpali v období probuzení zájmu o orientální kulturu mnozí, jeho verše okouzly Johanna Wolfganga Goetha, Friedricha Rückerta a další, zhudebnil je také Karol Szymanowski či později Gottfried von Einem. Básně zvolené Viktor Ullmannem ne náhodou upomínají na *Píseň o zemi* jím obdivovaného Gustava Mahlera. Cyklus *Liederbuch des Hafis* (Háfizův zpěvník) pochází z roku 1940. Ullmann komponoval na německý překlad resp. přebásnění Hanse Bethgeho; z jeho sbírky *Čínská flétna* čerpal Mahler pro zmíněný cyklus orchestrálních písní *Píseň o zemi*. Viktor Ullmann věnoval svůj *Liederbuch des Hafis* zpěvačce Marion Podolier (1906–1976). Berlínská rodačka přišla do Prahy koncem třicátých let z Berlína, z čehož lze usuzovat, že patřila k těm, které z Německa vyhnaly rasové zákony, avšak také Československo brzy podlehl hitlerovské rozpínavosti. Marion Podolier byla v září 1942 deportována do Terezína a podílela se na tamním hudebním životě. Kromě sóla ve Verdiho *Requiem* zpívala v představeních *Prodaná nevěsta*, *Kouzelná flétna* aj. Viktor Ullmann s ní počítal pro roli Dívky ve své opeře *Císař Atlantidy*, k jejímuž uvedení už v Terezíně nedošlo. Marion Podolier se dočkala konce války a žila později v Londýně.

GEORGE GERSHWIN (1898–1937) byl jedním ze skladatelů, kteří se ve dvacátých a třicátých letech 20. století snažili překlenout propast, jaká mezi hudebními žánry vznikla vystupňovanou intelektualizací tzv. „vážné“ hudby a komercializací jejího „zábavného“ protějšku. Gershwinovi rodiče přišli do Spojených států počátkem 90. let 19. století s vlnou emigrantů, kteří opustili carské Rusko v době pogromů a zjitřených sociálních bojů. Roku 1896 se jim narodil syn Israel (Ira, 1896–1983), dva roky po něm Jacob (jméno po dědečkovi si později změnil na George). V rodě se do té doby hudební talent neobjevil, cosi však rodiče přimělo k tomu, že roku 1910 koupili Irovi klavír. „Iru přestal nástroj brzy zajímat, George jím byl posedlý“, píše se v životopisech bratrů. Legenda (možná i pravdivá) vypráví, jak šel malý George po ulici, z otevřeného okna zaslechl kohosi hrát Dvořákovu *Humoresku* a okamžitě se rozhodl, že se stane skladatelem. Rozhodující osobností v jeho začátcích byl Charles Hambitzer (1878?–1918). Také on měl ruské kořeny, jeho pradědeček byl houslistou u carského dvora. Roku 1908 si v New Yorku otevřel hudební školu a čtrnáctiletý George Gershwin se roku 1912 stal jejím žákem. Vyrostl ve vynikajícího klavíristu a do hudební teorie jej zasvětil Edward Kilenyi (1884–1968), přistěhovalec z Uher, který dodal Gershwinovi odvahu porušovat pravidla teoretického kánonu v harmonii a podporoval jeho inklinaci k lehčímu žánru. Od roku 1914 se Gershwin živil jako „domácí klavírista“ hudebního vydavatelství Jeroma H. Remicka, což znamenalo, že předehrával písně, nabízené k prodeji kapelám a hudebním divadlům. Byla to neocenitelná praxe, při níž vycítil, co dělá hit hitem. Roku 1916 vyšla tiskem jeho první píseň. Pro většinu písní psal Gershwinovi texty bratr Ira a bratři Gershwinové patřili brzy k nejžádanějším autorům broadwayských produkcí. To už byl Gershwin žákem Rubina Goldmarka (1872–1936). Také on byl

synem emigranta z Evropy, jeho otec Leo byl zakladatel New York Symphony Society a strýc vídeňský skladatel Carl Goldmark. Rubin byl na newyorské Národní konzervatoři jedním z prvních amerických žáků Antonína Dvořáka. Roku 1928 se Gershwin v Paříži setkal s Mauricem Ravelem a chtěl se u něho zdokonalit v kompozici. Ravel prý odpověděl: „Jste prvotřídní Gershwin! Proč byste měl být druhořadým Ravelem?“ Gershwinova *Rhapsody in Blue* byla poprvé provedena 12. února 1924 v Aeolian Hall v New Yorku (český překlad *Rapsodie v modrém* nepostihuje bohužel dvojznačnost slova „blue“, v němž se skrývá žánr „blues“). Klavírní part hrál George Gershwin, doprovázel Orchestr Paula Whitemana, který koncert, uvedený pod titulem „Experiment in Modern Music“ inicioval. Smyslem koncertu bylo předvést komisi, jejímiž členy byli také Sergej Rachmaninov a Saša Heifetz, co je vlastně americká hudba. Instrumentace skladby byla dílem pianisty Whitmanova orchestru Freda Grofého. Gershwin s aranžováním pro orchestr dosud neměl zkušenosti a pro zkušeného Grofého byla instrumentace hračkou. Premiéra údajně nesla i řadu improvizací prvků, u jazzového orchestru běžná záležitost. Zde však byla zároveň z nouze ctností, neboť na zkoušky bylo minimum času. Jako improvizace či dokonce „uklouznutí“ údajně vzniklo i proslulé klarinetové glissando na samém začátku. Hrdým bodem historie ve spojení s naší zemí je provedení *Rhapsody in Blue* roku 1946, kdy zazněla v prvním ročníku festivalu Pražské jaro s americkým klavíristou Eugenem Listem, Českou filharmonií a s Leonardem Bernsteinem jako dirigentem, který účastí na festivalu absolvoval svůj první zahraniční zájezd vůbec. *Rhapsody in Blue* se dočkala řady aranžmá, uvádí se se symfonickým orchestrem, s big bandem i menšími doprovodnými ansámblly, brilantní klavírní part si však vystačí sám o sobě.

JOSEF BOHUSLAV FOERSTER (1859–1951) vystudoval pražskou varhanickou školu, jako obdivovatel Bedřicha Smetany zůstal až do konce svého života věrný tradici české národní hudby jako skladatel, hudební publicista i pedagog. V roce 1893, poté, co jeho žena, sopranistka Berta Foersterová Lautererová, byla angažována v Městském divadle v Hamburku, ji následoval do hanzovního města, kde se spřátelil s Gustavem Mahlerem. Mahler angažoval Bertu Foersterovou roku 1901 do vídeňské Dvorní opery a Foerster o dva roky později následoval svou ženu také do tohoto města. Kromě komponování udržoval kontakt s českou vídeňskou menšinou, působil jako hudební recenzent deníku *Die Zeit* a jako učitel na Nové vídeňské konzervatoři. Po založení Československé republiky se Foerster s manželkou vrátili do vlasti. Foerster se stal profesorem na Pražské konzervatoři, třikrát byl zvolen jejím rektorem a v letech 1931–1939 byl prezidentem České akademie věd. Foerster a Vítězslav Novák byli po skončení druhé světové války prvními skladateli, kteří získali titul „národní umělec“. Foersterovo dílo zahrnuje skladby všech žánrů. Jeho písňová tvorba tvoří rozsahem, námětovou pestrostí, smyslem pro spojení slova a hudby i kompozičním mistrovstvím v tomto oboru v historii české hudby vrchol. Cyklus *Pohádka o dlouhé touze* op. 1 na texty Josefa Merhauta (1863–1907) vznikl ve Vídni roku 1910. Merhaut působil jako divadelní kritik v Brně, fejetonista a později šéfredaktor listu *Moravská orlice*. Foersterův cyklus na jeho verše je oslavou lásky, vyjádřením obdivu k ženě a vyznáním něžného vztahu k ní, obav, že se touha nikdy nenaplní, a přece je básník, skladatel a interpret v jedné osobě šťasten, že ji poznal. Spojovací osu cyklu tvoří šest nokturen, v nichž je soustředěna lyrická složka vyprávění, až do závěrečných slov: „... ten krásný sen – ten nebyl přece marný“.

Cyklos *Sedm písní v lidovém tónu* op. 18 **PAVLA HAASE** (1899–1944) vznikl na výběr textů z *Ohlasů písní českých* od Františka Ladislava Čelakovského. Už Haasův cyklus podobného názvu *Šest písní v lidovém tónu*, který dokončil roku 1919, čerpal z lidových (slovenských) zdrojů. Cyklus *Sedm písní v lidovém tónu* vznikl o dvacet let později, v letech 1939/40. Skladatel na autografu poznamenal: „Je to snad divné a vzhledem k textu nesprávné, ale hudební inspirace vytryskla ze slohu moravské písně. Tak to alespoň cítím.“ Haas tím obhajuje užití moravských intonací, ač Čelakovského *Ohlasy* čerpaly z českých zdrojů. Tvůrčí licence však takové postupy samozřejmě umožňuje, proto Haas také vytvořil k písním zcela osobitý a náročný klavírní doprovod, jenž se vzdaluje pouhé harmonizační podpoře melodie. Písně vznikaly v jiném pořadí, než jak je skladatel nakonec do cyklu seřadil, jako první například zkomponoval píseň, zařazenou v cyklu na páté místo. Skladatel v ní uplatnil velkou rytmickou vynalézavost. Komplikovanou rytmickou stránku a harmonická překvapení však ve spojení prostého nápěvu s moderními prostředky obsahují všechny písně.

JAROSLAV JEŽEK (1906–1942) se proslavil především svými písničkami pro Osvobozené divadlo, které jim ve spojení s brilantními texty Voskovce a Wericha zajistily nesmrtelnost. Druhou stránku jeho osobnosti tvoří nepočtená a dosud nedoceněná „vážná“ tvorba. Byl žákem Karla Boleslava Jiráka a Josefa Suka, prošel také oddělením mikrintervalové kompozice Aloise Háby. Svým absolventským *Klavírním koncertem* s jazzovými rytmy vyvolal roku 1927 senzaci. Významným úspěchem pro něj bylo uvedení *Houslové sonáty* na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu ve Florencii roku 1934. Od dětství téměř slepý se dokázal se svým handicapem vyrovnat, byl nesmírně společenský člověk a oplýval humorem. Spolu s Jiřím Voskovcem a Janem Werichem tvořili tým, který se po zavření Osvobozeného divadla rozhodl společně emigrovat do Spojených států. Ježkovo zdraví už bylo podloměné a nedokázal se v Americe adaptovat, ostatně ani dvojici klaunů V + W se nevedlo nejlépe. Jaroslav Ježek zemřel na Nový rok 1942 v New Yorku, urna s jeho ostatky byla roku 1947 převezena do Čech a uložena v rodinném hrobě na Olšanských hřbitovech. Klavírní foxtrott *Bugatti Step* z roku 1930 je dokladem nadšení doby pro rytmus a rychlost. Inspirován byl vozy francouzské automobilové firmy, kterou roku 1909 založil italský podnikatel Ettore Bugatti, a také automobilovou závodnicí Eliškou Junkovou (1900–1994), která nejen sebe a český automobilový sport, nýbrž také značku Bugatti proslavila. Skladba byla zkomponována do revue Osvobozeného divadla *Don Juan & Comp.* a právem patří k nejznámějším a nejoblíbenějším Ježkovým skladbám.

Také Ježkovy písně pro Osvobozené divadlo žijí vlastním životem a dnes už si je zpívá několikátá generace.

PETR MATUSZEK

získal roku 1987 první angažmá v opavské opeře, od roku 1988 je sólistou opery Severočeského divadla v Ústí nad Labem a spolupracuje s dalšími operními soubory u nás i v zahraničí. Je vyhledávaným interpretem písňové literatury (převážně z první poloviny 20. století) a soudobé hudby – mnozí ze skladatelů píší přímo pro něj. Dlouhodobě se zabývá písňovou literaturou tzv. „terezínských“ a židovských autorů. Od roku 2020 se uplatňuje i jako sólista na japonskou tradiční flétnu shakuhachi, a to jak v tradičním repertoáru (především Kinko-ryu), tak v soudobé hudbě. Vystupoval na festivalech Pražské jaro, Musica iudaica, Contrasts, Exposition of New Music Lvov, Janáčkův máj Ostrava, Ars Cameralis Katowice, Mnichov, Berlín, Amsterdam, ad.

Koncertoval s orchestry FOK, Symfonický orchestr Českého rozhlasu, Janáčkova filharmonie Ostrava, Severočeská filharmonie Teplice a Moravská filharmonie Olomouc. Jako sólista zpíval v Německu, Rakousku, Holandsku, Dánsku, Polsku, Itálii atd. Natočil 10 profilových CD pro firmy Supraphon, Indies, ArcoDiva, Deutsche Harmonia Mundi (Německo), Symposion (Itálie) ad., jeho snímky jsou v Radio Leipzig, natáčí pro Český rozhlas i Českou televizi. Za svou interpretační činnost získal dvakrát druhé místo v ceně Classic. V současné době je pedagogem a zástupcem ředitele na Konzervatoři v Teplicích.

JIŘÍ KNOTTE

působí jako dirigent, pedagog, klavírista a skladatel. Po studiu na konzervatoři v Teplicích studoval sbormistrovství na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, dirigování na Akademii múzických umění v Praze a hudební vědu na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Jako dirigent spolupracoval s řadou českých orchestrů (Jihočeská komorní filharmonie, Severočeská filharmonie, Karlovarský symfonický orchestr, Severočeské divadlo, Pražský filharmonický sbor aj.) a se sólisty mnoha žánrů (P. Šporcl, M. Al-Ashhab, A. Plachetka, I. Kusnjer, A. Briscein, J. Tůma, V. Vonáček, T. Víšek, D. Koller, V. Rédl, B. Basiková, F. Slováček aj.). Často je zván ke klavírní spolupráci jak se sólisty, tak

na festivaly a kurzy (operní studio Evropské hudební akademie, Mezinárodní kurzy F. Malotína v Jičíně a Olomouci, nahrávky pro Český rozhlas aj.). Jeho velkou vášní je klavírní improvizace. V žánru koncertního melodramu je vítězem Mezinárodní soutěže Zdeňka Fibicha (vedle spolupráce s hereckými osobnostmi jako H. Maciuchová, B. Navrátil, J. Lábus aj. působil též s V. Šustíkovou na DAMU). Skladatelsky se věnuje zejména komorní, sborové a melodramatické tvorbě (mezi interprety jeho děl byli Soňa Červená, Stamicovo kvarteto aj.). Mimo to působí jako aranžér komorní i symfonické hudby. V současnosti je pedagogem hudební teorie a dirigentem symfonického orchestru na Konzervatoři v Teplicích.

PhDr. ERIK POLÁK, CSc. (1929–1996)

Český historik a spisovatel židovského původu narozený v Praze. V terezínském ghettu byl jako nezletilý chlapec umístěn do objektu, který byl neformálním centrem života dětí a mládeže v ghettu. Později prošel pracovními tábory i Auschwitzem. Po návratu do Prahy vystudoval obor historie na FF UK. Pod vlivem ideálů vstoupil jako 17-ti letý do komunistické strany a pracoval ve více či méně exponovaných zaměstnáních. V roce 1969 v rámci habilitace odevzdal práci, která byla pro kritický obsah označená jako „TAJNÁ“ a následovalo autorovo vyloučení z KSČ. Poté pracoval jako stavební dělník, podlahář, účetní a plánovač. Do důchodu odešel v roce 1987 a o rok později napsal životopis *Tři kapitoly*. Po listopadu 1989 se stal jedním ze zakladatelů a nejagilnějších členů Terezínské iniciativy, organizace bývalých vězňů terezínského ghetta. V listopadu 1990 začal pracovat v historickém oddělení Památníku Terezín. Budování Muzea ghetta, rozvinutí výzkumu o životě dětí a mládeže v ghettu, příprava rekonstrukce bývalých Magdeburských kasáren v Terezíně a počáteční fáze vzdělávací a publikační činnosti Památníku Terezín, to vše zůstane spojeno s jeho jménem.

ARNOŠT LUSTIG (1926–2011)

Český židovský spisovatel narozený v Praze, publicista, scénárista slavné československé nové filmové vlny a pedagog Arnošt Lustig patří mezi nejvlivnější autory dvacátého století. Jeho dílo bylo přeloženo do desítek jazyků a čítá více než třicet románů, novel, povídkových souborů, několik knih literatury faktu, esejů a filozofických úvah. Psaní mu vyneslo nominace na Nobelovu či Pulitzero-

vu cenu i Mezinárodní Man Bookerovu cenu za dlouhodobý přínos světové literatuře. Nacisté jej během holocaustu třikrát odsoudili ke smrti zastřelením a nesčetněkrát k likvidaci v plynové komoře. Po invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 jej českoslovenští komunisté odsoudili k nepodmíněnému trestu odnětí svobody; déle než dvacet let byl v rodné zemi zakázaným autorem. Jako přeživší šoa – nebo snad právě kvůli této zkušenosti – měl rád lidi a věřil v život, ve spravedlnost, kamarádství, odvahu a důstojnost. Podstatnou část své tvorby věnoval právě šoa.

LIBEŇSKÝ ZÁMEK

Libeňský zámek stojí na místě původní gotické tvrze a připomíná dlouhou historii osady Libeň, která je poprvé zmíněna v písemných pramenech již ve 14. století.

V roce 1595 zakoupila tvrz šlechtična Eliška Hoffmannová a nechala ji přestavět na renesanční zámek. V letech 1769–1770 proběhla rozsáhlá rokoková úprava pod vedením stavitele Jana Josefa Prachnera, při níž vzniklo zdobné průčelí, dvouramenné schodiště a kaple s věžičkou a hodinami.

Interiéry zámku si uchovaly historickou výzdobu z 18. století, včetně maleb a architektonických detailů, které byly v průběhu času restaurovány. Zámek dnes slouží jako sídlo městské části Praha 8 a některé prostory jsou využívány pro kulturní akce a společenské události.

Historie a architektura zámku, od gotické tvrze přes renesanční úpravy až po rokokový zámek, poskytují návštěvníkům hudební zážitky v autentickém historickém prostředí.

Pavel Bořkovec Quartet

12/4/2026 / 18.30
UHELNÝ MLÝN
V LIBČICÍCH NAD VLTAVOU
PAVEL BOŘKOVEC QUARTET

Ondřej Hás / 1. housle
Marek Blaha / 2. housle
Matěj Kroupa / viola
Štěpán Drtina / violoncello

Matyáš Keller / 2. violoncello
Pavel Ciprys / 2. viola

PROGRAM

Maurice Ravel

Smyčcový kvartet F dur op. 35 (30')
Allegro moderato, très doux
Assez vif, très rythmé
Très lent
Vif et agité

Emil František Burian

Smyčcový kvartet č. 5 op. 99 (20')
Andante ma non troppo
Ben ritmico in tempo allegro
Agitato – Live
Andante

Erich Wolfgang Korngold

Smyčcový sextet D dur op. 10 (35')
Moderato – Allegro
Adagio
Intermezzo. Moderato con grazia
Finale. Presto

PŘESTÁVKA

Svůj jediný smyčcový kvartet komponoval **MAURICE RAVEL** (1875–1937) v letech 1901–03, ještě během studia u Gabriela Faurého. Ravel se svým kvartetem ucházel o Římskou cenu (Prix de Rome), stipendium udělované pařížskou konzervatoří, dílo však bylo odmítnuto. Negativní rozhodnutí komise vyvolalo veřejnou diskusi, takzvanou „Ravelovu aféru“. Otevřeně je kritizoval spisovatel Romain Rolland, který působil také jako hudební kritik a historik. Rolland napsal řediteli Akademie krásných umění: „Nezastupuji v této aféře žádné zájmy. Nejsem Ravelovým přítelem. Dokonce mohu říci, že k jeho subtilnímu a rafinovanému umění necítím sympatie. Avšak v zájmu spravedlnosti musím říci, že Ravel je nejen velmi slibný student, dnes je již jedním z nejsledovanějších mladých mistrů naší školy.... O Římskou cenu se neuchází jako žák, nýbrž jako skladatel, který už své umění prokázal.“

Půdorys sonátové formy pojal Ravel novátorským způsobem. Tématický materiál první věty se objevuje v obměněné podobě také ve třetí a čtvrté větě, ve scherzové větě Ravel uplatnil rytmy lidové hudby svého rodného baskického kraje na pomezí Francie a Španělska, které se staly charakteristickým znakem jeho osobního stylu. Pomalá věta mění neustále metrum a tempo, klid jejího hudebního toku je pouze zdánlivý. Závěrečná věta je vystavěna na stále se vracejícím chromatickém motivu, energická rytmická složka opět čerpá z baskických zdrojů. Premiéru díla provedlo Heymannovo kvarteto 5. března 1904 v Národní společnosti hudby (Société Nationale de Musique) v Paříži, pro vydání tiskem roku 1905 a znovu 1910 ještě skladatel provedl drobné revize.

Divadelník, hudebník, dramatik, básník, režisér, divadelní ředitel a mnoho dalších činností je spojeno se jménem **EMIL FRANTIŠEK BURIAN** (1904–1959). Syn barytonisty Emila Buriana a synovec tenoristy Karla Buriana měl hudbu a divadlo v genech. Jeho vážná kompoziční tvorba je méně známa, sdílí tak podobný osud s Jaroslavem Ježkem, jenž je v obecném povědomí rovněž spojován především s Osvobozeným divadlem. Jako Osvobozené divadlo, tak také Burianovo divadlo „D“ postihl po vzniku protektorátu zákaz. Burian prošel několika koncentračními tábory a byl jedním z přeživších z lodi Cap Arcona, na níž při likvidaci tábora v Neuengamme nahnali nacisté vězně a spojenci, kteří netušili, koho loď veze, na ni 3. května 1945 podnikli útok; na základě svých zážitků napsal Burian knihu *Trosečníci z Cap Arcony*. Do Prahy se vrátil téměř po roce, v červnu 1946. Po válce se pokoušel obnovit poetiku svých meziválečných představení a současně vyhovět estetice socialistického realismu, poslední etapa jeho života a tvorby je plná rozporů. Burianových osm smyčcových kvartetů vzniklo mezi roky 1927–1951. *Smyčcový kvartet* č. 5 op. 99 pochází z roku 1947 a lze jej považovat za odraz prožitých válečných let i prvního poválečného období. První věta zní jako lamento, v druhé větě se střetávají disonance na podkladě tvrdošíjného rytmického vzorce. Třetí věta je plná zvratů, naléhavosti, chvilkové ochabnutí se střídá s novou energií. Poslední věta v nokturnové náladě přináší uklidnění, vyrovnění.

ERICH WOLFGANG KORNGOLD (1897–1957) byl považován za zázračné dítě. Třináctiletému chlapci uvedla vídeňská Dvorní opera jeho pantomimu *Sněhulák*, na doporučení Gustava Mahlera se stal žákem Alexandra Zemlinského. Mnozí však tvrdili, že má především vlivného tatínka. Erich během několika let dokázal, že ač je jeho otec Julius Korngold vážený hudební kritik, není třeba, aby synovi prošlapával cestu. Obtížnější bylo veřejnost přesvědčit, že je schopen vstřebat vzory, od Brahmsa přes Wagnera, Debussyho, Pucciniho až k Richardu Straussovi, a vyrovnat se s nimi po svém. Přesto otec pomohl – jako autor libreta k opeře *Die tote Stadt* (Mrtvé město), která měla premiéru 4. prosince 1920 současně v Hamburku a v Kolíně nad Rýnem a jako objev doby se rozléta po dalších jevištích; v Praze ji uvedlo 4. února 1922 Nové německé divadlo.

Významný životní předěl znamenalo pro Korngolda roku 1934 pozvání režiséra Maxe Reinhardta ke spolupráci na filmu *Sen noci svatojánské*, který vznikl v Hollywoodu. V následujících třech letech Korngold spolupracoval na dalších filmech, za hudbu k filmu *Dobrodružství Robina Hooda* z roku 1938 získal Oscara. Rakouska se mezitím zmocnily Hitlerovy drápy, návrat domů nebyl možný a Korngold požádal ve Spojených státech o azyl.

Dnes je pokládán za zakladatele filmové symfonické hudby. Zemřel 29. listopadu 1957 v Los Angeles. Korngoldův osobní sloh se označuje jako směs pozdně romantické rozevlátosti s prvky, které přinesla vídeňská moderna, především ve zvukové složce. *Smyčcový sextet D dur* op. 10 napsal roku 1914 a nezapře velký vzor Johanna Brahmsa, ovšem ani zvukovou krajinu sextetu *Zjasněná noc* Arnolda Schönberga. První věta pracuje se třemi kontrastními tématy, už zde je patrné, jak Korngold dokázal budovat proměny nálad. Melodie violoncella nad drženými akordy druhé věty, vídeňské názvuky třetí věty a fugato finální věty potvrzují, že se Gustav Mahler v odhadu talentu tehdy desetiletého Ericha Wolfganga nemýlil.

UHELNÝ MLÝN

Uhelný mlýn je výraznou industriální památkou v Libčicích nad Vltavou a součástí bývalého areálu libčických šroubáren, založených v roce 1872. Původně sloužil k mletí uhlí pro provoz kotelny a zásobování rozsáhlého průmyslového komplexu energií. Objekt vznikl na přelomu 19. a 20. století a po desetiletí byl nedílnou součástí místní průmyslové výroby.

Po ukončení původního provozu mlýn postupně chátral a stal se nevyužívaným industriálním objektem. Zlom nastal na počátku 21. století, kdy byl citlivě zrekonstruován a proměněn v moderní multifunkční prostor. Přestavby se ujal architekt Patrik Hoffman a citlivá adaptace byla oceněna v roce 2013 cenou Grand Prix Architektů za ukázkovou rekonstrukci industriální stavby.

Dnes Uhelný mlýn slouží jako kulturní, společenské a kreativní centrum. Nachází se zde galerie současného umění, designové showroomy a prostory pro výstavy, konference, firemní i kulturní akce. Spolu se zrekonstruovanou sousední kotelnou tvoří živé místo setkávání, které propojuje industriální historii s moderní architekturou, uměním a komunitním životem.

PAVEL BOŘKOVEC QUARTET (PBQ)

Soubor vznikl v roce 2011 a kromě interpretačního umění poutá zájem především nevšední dramaturgií. Jako jeden z mála u nás se systematicky věnuje také soudobé hudbě. Díky repertoárové neotřelosti a bezchybnému interpretačnímu provedení získává i moderní hudba v podání Pavel Bořkovec Quartet velmi rychle své příznivce napříč celým posluchačským spektrem. Kromě děl klasické kvartetní literatury i soudobých děl vrstevníků spočívá těžiště práce PBQ v kvartetním díle Pavla Bořkovce (1894–1972), jehož komplet kvarteto natočilo pro Český rozhlas.

Kromě rozhlasových nahrávek má PBQ na kontě několik CD – profilovou nahrávku „Unexplored“ (Tojejo Records, 2021), na níž

představuje v premiéře díla, která v minulosti nebyla zaznamenána, CD hornových kvintetů ve spolupráci s Ondřejem Vrabcem (Sheva Contemporary, 2021) i CD s multižánrovým přesahem „Na svahu“ (Warner Music, 2016). Na tomto albu písní Moniky Načevy a Michala Pavlíčka se aranžérsky podílel violista kvarteta Matěj Kroupa, jenž je Bořkovcovým pravnukem a kráčí v jeho stopách; věnuje se komponování divadelní a filmové hudby. Snaha kvarteta soustavně uvádět soudobou českou hudbu vyústila mimo jiné ve spolupráci s Jiřím Adámkem a Martinem Smolkou na komorní opeře *Bludiště seznamů*. PBQ je finalistou mezinárodní soutěže Johannesa Brahmsa v Pörtlachu (Rakousko 2018) a úzce spolupracuje s organizací Post Bellum.

22/4/2026 / 19.30
JERUZALÉMSKÁ SYNAGOGA
JEWISH CHAMBER
ORCHESTRA MUNICH

Ethel Merhaut / zpěv
Daniel Grossmann / dirigent
Jan Sklenář / přednes

Koncert se koná za přispění Česko-německého fondu budoucnosti
a pod záštitou velvyslanectví Spolkové republiky Německo v Praze.

MENDELE LOHENGRIN

V druhém ročníku časopisu *Die Welt*, založeného předním představitelem sionistického hnutí Theodorem Herzlem ve Vídni, vyšla roku 1898 povídka Heinricha York-Steinera *Mendele Lohengrin* s podtitulem „Příběh jednoho muzikanta“. Povídka byla zveřejněna v rubrice „Fejeton“ na tři pokračování:

Mladý klezmer Mendele z vesničky Martindorf si z těžce vydělaných peněz naspoří a splní si sen – navštíví císařské město Vídeň a Dvorní operu. Jeho tamní zážitek pro něj znamená zlom. Nejen, že vůbec poprvé v životě slyšel operu, ale tóny Wagnerova *Lohengrina*, který byl právě na programu, mu otevřely zcela nový svět hudby. Nikdy už nechce hrát ani slyšet jinou hudbu než Wagnerovu. Jeho nadšení mu však doma v Martinsdorfu vyslouží jen posměch a přezdívku „Mendele Lohengrin“. Jiný mládenec z téže vsi, jenž už do moderního světa nahlédl o něco víc, Mendeleho nadšení pro Wagnera zvrátí. Poučí ho, že Richard Wagner nenáviděl Židy, dokonce o tom napsal knihu. Mendele si Wagnerův spis přečte a svůj nástroj – svou „basetl“ – zničí. Povídka končí slovy: „A když se v Martinsdorfu zeptáte, proč už tam není židovská muzika, odpověď zní: Za to může Mendele Lohengrin.“

Ethel Merhaut

Autor povídky

HEINRICH ELCHANAN STEINER (pseudo-nym Heinrich York či Heinrich York-Steiner) se narodil roku 1859 v Senici na dnešním Slovensku. O jeho mládí není mnoho známo, údajně prošel několika divadly jako zpěvák, než se uchytil v žurnalistice. Stal se ředitelem vydavatelství, v němž vycházel časopis *Wiener Mode* a v jeho tiskárně také vyšlo první číslo Herzlova časopisu *Die Welt*. York-Steiner se stal pod Herzlovým vlivem přesvědčeným sionistou, byl členem organizačního výboru prvního světového sionistického kongresu roku 1897 v Basileji a v dalších letech měl podíl na činnosti Světové sionistické organizace. Roku 1933 emigroval do Palestiny, kde následujícího roku zemřel.

Proč York-Steiner umístil Mendeleho příběh právě do vesnice Martinsdorf v dolnorakouském Weinviertelu se zřejmě nikdy nedozvíme. Je však známo, že po revoluci roku 1848 spolu s postupující židovskou emancipací v tomto kraji vznikla řada židovských obcí s bohatým kulturním životem. Po roce 1938 zcela zanikly, svědčí o nich pouze zbytky židovských hřbitovů.

Povídka Heinricha York-Steinera se dotýká hojně diskutovaného tématu, zda lze oddělit umělecké dílo od osobnosti jeho autora. O pamfletu **RICHARDA WAGNERA** (1813–1883) *Židovství v hudbě*, který vyšel pod pseudonymem časopisecky roku 1850 a roku 1869 v ostřejší formě s plným jménem autora jako samostatná brožura, bylo napsáno mnoho a diskuse trvá stále. Na straně Wagnerových obhájců se argumentuje poukazem na rozdíl mezi formou antisemitismu v 19. století a jeho zhoubnou proměnou v rasismus, vedoucí až k myšlence „konečného řešení“. Připomínají se židovští umělci, kteří s Wagnerem spolupracovali a celá řada Wagnerových obdivovatelů mezi nimi ti, kdo Wagnerovo dílo propagovali a pomáhali vytvářet ideál wagnerovské interpretace. Na druhé straně stojí Wagnerova rodina, jejíž příslušníci si uložili za životní úkol hájit mistrovo dílo za každých okolností, ale také ti, kteří se s tímto dědictvím rozešli. Wagnerova vnučka Friedelind Wagner a pravnuček Gottfried Wagner se od myšlenkového dědictví svého předka, jež se v období nacionálního socialismu stalo vývěšním štítem Hitlerova režimu, otevřeně distancovali.

Singspiel, který na základě York-Steinerovy povídky vytvořil Martin Valdés-Stauber pro Jewish Chamber Orchestra Munich, reprodukuje povídku pouze v nepatrně zkrácené verzi, z dramaturgických důvodů jsou některé epizody uvedeny v jiném pořadí. Promíseny klezmerskou hudbou a písněmi tak tvoří působivý divadelní celek, jehož premiéra se uskutečnila 26. ledna 2025 v Kammerspiele München.

Hudba singspielu uplatňuje tradiční skladby a lidové melodie i umělé písně konkrétních autorů. **ABRAHAM ELLSTEIN** (1907–1963) se narodil na Lower East Side na Manhattanu a je považován za jednoho ze zakladatelů amerického židovského divadla a muzikálové tradice na Broadwayi. Jeho skladba *Der nayer sher* je z roku 1940, vznikla pro nahrávku labelu RCA Victor a okamžitě se ujala. Skupinový tanec sher byl oblíbený u východoevropských Židů, nejen však u nich. Od Ellsteina jsou v singspielu užity ještě další dvě písně. **SHOLOM SECUNDA** (1894–1974) pocházel z Oleksandrije na Ukrajině. Před ruskými pogromy uprchla jeho rodina roku 1907 do USA, k jeho učitelům patřil skladatel Ernest Bloch. Secunda psal hudbu pro divadlo (operety, muzikály) a film. Jeho nejznámější píseň „Bei mir bistu shein“ (Pro mě jsi krásná) zazněla také v propagandistickém nacistickém filmu, natáčeném roku 1944 v Terezíně.

ALEXANDER OLSHANETSKY (1892–1946) se narodil v Oděse, od šesti let se učil hrát na housle a další nástroje a zpíval v synagoze. Byl členem orchestru oděské opery a vedl operetní soubor. Během vojenské služby se dostal do Mandžuska a jako dirigent se připojil ke společnosti jidiš divadla. Roku 1922 odjel do Spojených států, kde se etabloval jako úspěšný autor operet.

JOSEF RUMSHINSKY (1881–1956) pocházel z litevského Vilnius. Roku 1903 utekl do Anglie, aby nemusel nastoupit do carské armády, o rok později odjel do USA a stal se úspěšným skladatelem a dirigentem. Spolu se Sholomem Secundou, Alexandrem Olshanetským a Abrahamem Ellsteinem tvoří „velkou čtyřku“ newyorského jidiš divadla.

Melodie „7:40“ je známa v různých verzích od konce 19. století. Název se vykládá různě, jednou z teorií je očekávaný příjezd Theodora Herzla do Oděsy, jiná teorie říká, že se jednalo o vlak, přivážející Židy z okolí Oděsy do práce a existují další, těžko doložitelné výklady. Lidového původu jsou také „Doina“ s nesčetnými variantami a neodmyslitelným improvizacním prvkem, a „Tumbalalaika“. Zkarikovaný *Pochod Radeckého* Johanna Strausse otce, skladba z roku 1848 jako symbol starého Rakouska, hovoří sám za sebe.

DANIEL GROSSMANN

Dirigent Daniel Grossmann se soustavně věnuje židovské kultuře a jejímu místu v obecném povědomí. Z tohoto důvodu založil roku 2005 Jewish Chamber Orchestra Munich, jenž se během uplynulých let stal mezinárodně uznávaným tělesem a jeho projekty zauímají významné místo v hudebním životě. Daniel Grossmann pochází z maďarské židovské rodiny, narodil se roku 1978 v Mnichově. Jeho učiteli dirigování byli Hans-Rudolf Zöbele v Mnichově, Scott Bergeson v New Yorku a Ervil Lukács na Lisztově hudební akademii v Budapešti. Grossmann se zaměřuje na projekty, v nichž kombinuje hudbu uplynulých období s aktuálními podněty. Jeho diskografie obsahuje díla Felixe Mendelssohna a jeho

sestry Fanny Hensel, Alexandra Zemlinského, Viktora Ullmanna, Paula Ben-Haima, Marc Neikruga, ale také Iannis Xenakis, Johna Cage a Ludwiga van Beethovena. Za jeho práci mu bavorské Ministerstvo vědy, badání a umění udělilo vyznamenání „Pro meritis scientiae et litterarum“.

JEWISH CHAMBER ORCHESTRA MUNICH (JCOM)

Orchestr se považuje za židovský hlas současnosti a hledá nekonvenční cesty, jak zpřístupnit židovskou kulturu dnešní době. Absolvoval turné po Izraeli, východní Evropě, Skandinávii, Severní Americe a Číně aj. a jako reprezentant židovské kultury působí po celém Německu. Členové orchestru pocházejí z více než dvaceti zemí, jsou židovského i nežidovského původu. Ve svých programech orchestr připomíná zapomenuté židovské skladatele a naplňuje někdejší místa židovského života živou kulturou. Objednává také nová díla od mladých skladatelů a udržuje dlouhodobou spolupráci s významnými mnichovskými kulturními institucemi, jako je Bavorská státní opera, Muzeum Villa Stuck a Münchner Kammerspiele. Profil orchestru

doplňuje rozmanitý vzdělávací a osvětový program, včetně platformy „Hudba v koncentračním táboře Terezín“, která byla realizována v rámci programu Německé spolkové kulturní nadace a nabízí zájemcům vhled do životních podmínek a kulturních aktivit v koncentračním táboře. Nahrávky JCOM obsahují díla Fanny Hensel a Felixe Mendelssohna, Paula Ben-Haima, Johna Cage, Miécysława Weinberga, nejnověji CD nazvané „Jewish Vienna“ aj. Od roku 2020 JCOM také prezentuje různá díla židovských skladatelů v profesionálních audio a video nahrávkách online na svém kanálu YouTube.

ETHEL MERHAUT

Rakouská zpěvačka a herečka Ethel Merhaut se oddaně upsala repertoáru první poloviny 20. století. Základ klasického zpěvu, který vystudovala ve Vídni, tak spojuje s prvky jazzu, swingu, šansonu a herectvím. Její nejnovější album *Here & There* je věnováno hudebnímu dialogu mezi Evropou a americkým exilem, je to „vášnivá obhajoba hudby uplynulé éry, která má přesto tolik co říci o naší současnosti“, zní charakteristika nahrávky. Ethel Merhaut vystupuje v kabaretu, v revuích a v jazzových klubech, její hudebně-literární večer je věnován polozapomenutým autorkám Else Feldmann, Else Lasker-Schüler a Vicki Baum, připomíná také například kariéry Gitty Alpar či Marthy Eggerth jako poctu minulým

dobám, aniž by jmenované umělkyně imitovala. Ethel Merhaut vystupuje rovněž v koncertních sálech a na renomovaných festivalech jako na festivalu v Rheingau či festivalu Kurta Weilla. Spolu se švýcarským hercem Stefanem Merkim a Jewish Chamber Orchestra Munich je protagonistkou singspielu *Mendele Lohengrin*, v němž interpretuje repertoár jidiš písní.

JAN SKLENÁŘ

Herec, zpěvák a režisér, člen činoherního souboru Divadla v Dlouhé a sólista Hudebního divadla Karlín. Jeho nejvýraznějšími rolmi jsou v současnosti *Beetlejuice*, *Královna noci* a *Karel v Kartónovém tatkově*, za nějž obdržel různá ocenění včetně hlavní nominace na Cenu Thálie 2025. Je významným interpretem písní P. Hapky a M. Horáčka, režíruje v Českém rozhlase a v České televizi. Produkuje komorní inscenace *Oskar a růžová paní* a *Valčík náhody*. Připravuje sólové hudební album.

JERUZALÉMSKÁ SYNAGOGA

Jeruzalémská synagoga byla postavena v letech 1905–1906, návrh vytvořil architekt Wilhelm Stiassny. Původně nesla název „Jubilejní chrám císaře Františka Josefa I.“, připomínající 50. výročí jeho vlády, ale po první světové válce se ujalo pojmenování podle ulice, na které stojí.

Synagoga kombinuje pseudomaurské architektonické linie s výzdobou ve stylu vídeňské secese. Interiér vyniká bohatými malbami, vitrážemi a výraznými oblouky, které dodávají prostoru monumentální, přitom elegantní výraz. Od svého založení až do holocaustu byla známá bohatou hudebně-liturgickou praxí, opřenou jak o repertoár skladeb místních synagogálních skladatelů, tak o profesionální kantory, varhanní doprovod a smíšený sbor, jehož sólisté působili i v nedalekém Novém německém divadle.

Fragmentsy tohoto hudebního světa se zde udržely i v období komunismu, kdy Jeruzalémská synagoga fungovala jako jeden z posledních ostrovů židovského náboženského života v Praze a celém Československu. (Lze je zaslechnout na hudebním albu Zapomenutý hlas Jeruzalémské synagogy, vydaném Židovským muzeem v Praze.)

Po rozsáhlé obnově od 90. let získala zpět svůj původní vzhled a je dnes plně přístupná veřejnosti.

Vedle bohoslužeb slouží Jeruzalémská synagoga také jako kulturní a výstavní prostor. Uvnitř se konají koncerty, přednášky, komentované prohlídky nebo výstavy. Expozice dokumentuje historii a život židovské komunity v Praze, včetně období po druhé světové válce, a prostřednictvím fotografií, dokumentů a dalších materiálů umožňuje návštěvníkům nahlédnout do kulturní a společenské minulosti města. Opravené synagogální varhany znějí před bohoslužbami i během koncertů, včetně zdejšího pravidelného Cyklu varhanních koncertů. Židovská obec v Praze vydala album Hudební poklady Jeruzalémské synagogy, které natočil varhaník Václav Peter s přáteli.

Synagoga je otevřená veřejnosti, což umožňuje nejen obdivovat architekturu a výzdobu, ale také poznat kulturní a historický význam tohoto prostoru, který je dnes živým místem setkávání, hudby a výtvarného umění.

PROGRAM EVERLASTING HOPE 2026

9TH ANNUAL MUSIC FESTIVAL
NOT ONLY TEREZÍN AUTHORS
FEBRUARY 2 – APRIL 22, 2026

FEBRUARY 2, 2026 / 7.30 p.m. SUK HALL, RUDOLFINUM GOTTLIEB WALLISCH / piano

The concert is held with the support of the Austrian Cultural Forum and under the auspices of the Embassy of the Republic of Austria in Prague.

PROGRAM

Jaromír Weinberger
Sarabande

Engravings

Prelude No. 1: Andante –
Fugue No. 1: Molto tranquillo
Prelude No. 3: Allegro –
Fugue No. 3: Vivo
Prelude No. 4: Molto tranquillo –
Fugue No. 4: L'istesso tempo

Alois Hába
Four Modern Dances, Op. 39
Shimmy–Blues
Blues. Moderato
Boston. Valse moderato
Tango. Moderato

Erwin Schulhoff
Suite No. 3 for the Left Hand
Preludio
Air
Zingara
Improvisazione
Finale

INTERMISSION

Wilhelm Grosz
*Symphonic Variations on
an Original Theme, Op. 9*
Theme – Variation VI
Variation VII – Variation IX
Variation XII, Variation XIII,
Variation XIIa
Variation XIV, Variation XV (Finale)

FEBRUARY 3, 2026 / 9.00 a.m. AUSTRIAN CULTURAL FORUM MASTERCLASS / for 5–6 students

GOTTLIEB WALLISCH

Austrian pianist Gottlieb Wallisch (born 1978) made his debut at the age of twelve in the Golden Hall of the Vienna Musikverein and began his international career at the age of seventeen in 1996 under the baton of Yehudi Menuhin, accompanied by Sinfonia Varsovia, with Beethoven's Piano Concerto No. 5 in E flat major, "Emperor." He has performed at the world's most prestigious concert halls and festivals (Carnegie Hall in New York, Wigmore Hall in London, Tonhalle Zurich, NCPA in Beijing, Ruhr Piano Festival, festivals in Lucerne, Salzburg, etc.) under the baton of renowned conductors (Giuseppe Sinopoli, Sir Neville Marriner, Dennis Russell Davies, Kirill Petrenko, Louis Langrée, Christopher Hogwood, Martin Haselboeck, and others) and with leading orchestras (Vienna Philharmonic, Vienna Symphony, Liverpool Philharmonic Orchestra, etc.). From 2010 to 2016, Gottlieb Wallisch taught at the Geneva University of Music, and since 2016 he has been a professor of piano at the Berlin University of the Arts, where he also leads master classes. He is a co-founder of the International Summer Academy in Lans, South Tyrol. This versatile pianist's repertoire includes all of Beethoven's piano concertos (which he has recorded on period instruments), Franz Schubert's piano sonatas, Mozart's piano concertos, and more. He seeks out forgotten piano compositions from the jazz-influenced 1920s and 1930s and the works of composers persecuted by Nazism, many of which he has recorded in world premieres.

SUK HALL, RUDOLFINUM

Suk Hall is a smaller concert hall in Prague's Rudolfinum, built between 1876 and 1884 in the Neo-Renaissance style according to a design by architects Josef Zítek and Josef Schulz.

The Rudolfinum building houses concert halls, exhibition spaces, and a gallery, and is one of Prague's most important cultural monuments.

Suk Hall was created during renovations to the building between 1940 and 1942 as a smaller congress and concert venue. The interior of the hall was designed in keeping with the architectural style of the main building and is complemented by decorative elements and sculptural details that create an elegant yet welcoming environment suitable for chamber concerts and recitals.

In 2015, Suk Hall underwent extensive renovation. The acoustics, aesthetics, and flexibility of the space were significantly improved—the stage and seating can be rearranged as needed, allowing for concerts, lectures, and recordings to be held. With a capacity of 192 seats, Suk Hall offers a comfortable and accessible environment where music and communication with the audience are given maximum impact.

MARCH 7, 2026 / 7.30 p.m. SPANISH SYNAGOGUE

JAN PETRYKA / tenor JOHANNA HANIKOVÁ / piano INEO QUARTET

Nadia Kalmykova / violin
Liuba Kalmykova / violin
Yan Lok Hoi / viola
Constantin Siepermann / cello

The concert is held with the support of the Polish Institute in Prague and under the auspices of the Embassy of the Republic of Poland in Prague.

PROGRAM

Rudolf Friml

Songs of Závěš, Op. 1
Just a Little Love
For You!
Is That a Sin?
Do You Ever Remember?
On Quiet Nights

Viktor Ullmann

String Quartet No. 3, Op. 46
(one movement)

Erwin Schulhoff

Five Pieces for String Quartet
Alla Valse viennese. Allegro
Alla Serenata. Allegro con moto
Alla Czeca. Molto Allegro
Alla Tango milonga. Andante
Alla Tarantella. Prestissimo con fuoco

INTERMISSION

Pavel Duda

Light at the End of the Waves
Winning composition in the
composition competition

Pavel Haas

*Fata Morgana, Op. 6, for piano
quintet and tenor*
I.
When she walked past me with
quick steps
The night is a night full of May
My heart is a bird in the thicket
II.
My dear, my heart longs
You are an evening cloud

JAN PETRYKA

Austrian-Polish tenor Jan Petryka is a versatile concert and oratorio singer. Baroque music is a key part of his artistry, and he regularly collaborates with specialized, internationally renowned ensembles. He made his successful debut as a song interpreter with several Schubert programs at the Oxford International Singing Festival. On the opera stage, he created the role of Tamino in Mozart's *The Magic Flute* in Lyon, sang the tenor part in Schubert's oratorio *Lazarus* at the Theater an der Wien, and appeared in Handel's opera *Ariodante* in Warsaw. He made his debut at the National Theater in Prague in 2018 as *Nováček* in Benjamin Britten's opera *Billy Budd*, and also appeared as Don Ottavio in Mozart's *Don Giovanni* with the Israel Chamber Orchestra and as Jaquino in Beethoven's *Fidelio* at the Styriarte Festival in Graz. Highlights of the singer's career include his debut at the Schubertiade Festival in Schwarzenberg, Vorarlberg, Austria, accompanied by Sir András Schiff, several European tours with Thomas Hengelbrock and the Balthasar Neumann Choir & Ensemble, and a concert performance of Gottfried von Einem's opera *Der Prozess* in Vienna. He also performed with the Zurich Singing Academy as the Evangelist in Bach's *St. Matthew Passion* in Lucerne and in the same composer's *Christmas Oratorio* at the Vienna Musikverein. Jan Petryka made his successful debut at the Salzburg Festival as Jacob in Leonard Evers' children's opera *Gold!* He also performed there in concert performances of Strauss' *Capriccio* under the baton of Christian Thielemann. At the Salzburg Whitsun Festival, he performed the tenor part in Mozart's *Mass in C minor*. His opera roles include Brenner in Lortzing's *Der Waffenschmied* and Endimione in Martín y Soler's *L'albero di Diana* (both

at the Theater an der Wien), and he has given numerous song recitals (Schubertiade Hohenems, concerts in Regensburg, at the Heidelberg Spring Festival in Barcelona). Jan Petryka toured Europe with Jordi Savall and his ensemble *Le Concert des Nations* as the Evangelist in Bach's *St. John Passion*, and at the Bach Festival in Leipzig he sang in a performance of Bach's *St. Matthew Passion* with the ensemble *Collegium 1704* conducted by Václav Luks. He recently performed Bruckner's *Mass in F minor* with the Zurich Singing Academy and will soon appear as the Evangelist in Bach's *St. John Passion* at the Zurich Opera. Other projects in the current season include Haydn's *Mass in C major* (*Missa in tempore belli*) at the Vienna Musikverein and the oratorio *The Creation* by the same composer with the *Orchestre d'Auvergne*, Antonio Salieri's opera *La grotta di Trofonio* at the Days of Early Music in Herne, and the tenor part in Franz Schmidt's oratorio *The Book of Seven Seals* at the Bratislava Music Festival.

JOHANNA HANIKOVÁ

is a graduate of the Academy of Performing Arts in Prague and a laureate of international competitions. She is the president of IPASA (International Performing Arts Support Association) and the artistic director of the Song Academy and Music Festival in Žďár nad Sázavou. She studied piano with Ivan Klánský, at the Dresden University of Music with Arkadi Zenziper, and at the Private University of Music and Performing Arts Vienna with Ralf Heiber. Her musical expression has been fundamentally influenced by her collaboration with Giuseppe Ravi and his "Respiro e Movimento" method, based on the systematic development of skills. Since March 2025, Johanna

Haniková has been teaching at the Anton Bruckner Private University in Linz and at the Institute for Singing and Music Theater in Vienna. As a soloist, she regularly collaborates with leading Czech orchestras (Prague Philharmonia, Prague Chamber Soloists, National Theater Orchestra, Bohuslav Martinů Philharmonic, Janáček Philharmonic Ostrava, etc.), performs at music festivals (Prague Spring, Antonín Dvořák Festival in Píbram, International Music Festival Český Krumlov, Mahlerova Jihlava, Music Autumn Como, Bruno Walter Music Days), at the Vienna Musikverein and Ehrbar Palace, and elsewhere. In the field of chamber music, she forms a piano duo with her sister, violinist Miriam Magdalena Haniková. She is also a founding member of the Mucha Trio, together with violinist Ludmila Pavlová and clarinetist Anna Paulová, with whom she has been performing on the music scene for ten years. Her discography includes recordings of compositions by Leoš Janáček with Ivo Hrachovec, soloist of the National Theater and State Opera in Prague (RADIO-SERVIS 2014), L. van Beethoven's unfinished Romance in E minor for NAXOS (2020), and a solo CD with works by L. v. Beethoven, S. Rachmaninoff, B. Smetana, L. Janáček, and Adam Skoumal.

INEO QUARTET

the Latin verb “ineo,” which the ensemble chose as its name, means “I enter,” “I go in,” or “I begin.” The Ineo Quartet was founded in 2022 at the University of Music and Performing Arts in Vienna. Both violinists were founding members of the all-female Russian-Romanian-Greek ensemble Selini Quartet, which won joint third prize in the Prague Spring competition in 2021. The ensemble disbanded in 2022, and with new viola and cello players, the current ensemble was formed, in keeping with the chosen name Ineo. In addition to Austria, the ensemble has performed in France (Paris, Melun), Switzerland, Italy, and elsewhere, and is a member of the chamber music associations Le Dimore del Quartetto, ECMA, and ProQuartet. Recent concerts include performances in Linz, Graz, and Feldkirch, as well as the presentation of a new CD at the Arnold Schönberg Center in Vienna in January of this year. Among other works, the CD features the String Quartet No. 3 by Austrian composer Richard Dünser, dedicated to the ensemble. The Ineo Quartet is currently the resident ensemble at the Queen Sofia College of Music in Madrid.

SPANISH SYNAGOGUE

The Spanish Synagogue is located in Prague's Josefov district and is part of the Jewish Museum. The building was completed in 1868 on the site of the original Old School, one of the oldest prayer houses in this part of the city. The authors of the project were architects Josef Niklas and Jan Bělský.

The building was constructed in the Moorish (Mudejar) style, which combines elements of Islamic and European architecture. The interiors of the synagogue are richly decorated and offer excellent acoustics, thanks to which concerts are regularly held here.

The synagogue houses a permanent exhibition of the Jewish Museum, which traces the history of Jews in the Czech lands from the Josephine reforms to the post-war period, with an emphasis on the Holocaust and the fate of people from the Terezín ghetto. Today, the synagogue serves as a cultural space for concerts and other events, combining history, architecture, and music.

MARCH 23, 2026 / 7.30 p.m.

LIBEŇ CASTLE

PETR MATUSZEK / baritone
JIRÍ KNOTTE / piano

An evening commemorating Arnošt Lustig and Erik Polák
 The concert is held with the support of the Prague 8 City District
 and in cooperation with the Arnošt Lustig Foundation.
 Songs by Terezín composers and their contemporaries

PROGRAM

Viktor Ullmann

Liederbuch des Hafis /
Hafiz's Songbook, Op. 30
 Vorausbestimmung/ Predestination
 Betrunknen / Drunk
 Unwiderstehliche Schönheit /
 Irresistible Beauty
 Lob des Weines / In Praise of Wine

George Gershwin

Rhapsody in Blue
(arrangement for solo piano)

Josef Bohuslav Foerster

Fairy Tale of Longing, Op. 101
 Notturmo I
 New Spring
 You Are a Strong Soul
 On the Way
 Notturmo II
 Notturmo III
 Always in the Spring Morning
 Red Parasol
 Notturmo IV
 Stars

Song Without Words
 Notturmo V
 Autumn
 Mists
 Last Notturmo

INTERMISSION

Pavel Haas

Seven Songs in Folk Style, Op. 18
 Which Is More
 A Gift of Love
 The Tame Dove
 Breaking a Promise
 A Parable
 Tears and Sighs
 The Brave Young Man

Jaroslav Ježek

Bugatti Step

Jaroslav Ježek

Selection of Songs

PETR MATUSZEK

got his first job at the Opava Opera in 1987, and since 1988 he's been a soloist at the North Bohemian Theater in Ústí nad Labem. He also works with other opera companies in the Czech Republic and abroad. He is a sought-after performer of song literature (mainly from the first half of the 20th century) and contemporary music – many composers write directly for him. He has long been involved in the song literature of so-called "Terezín" and Jewish authors. Since 2020, he has also been performing as a soloist on the traditional Japanese shakuhachi flute, both in the traditional repertoire (mainly Kinko-ryu) and in contemporary music. He has performed at the Prague Spring, Musica iudaica, Contrasts, Exposition of New Music Lvov, Janáček May Ostrava, Ars Cameralis Katowice, Munich, Berlin, Amsterdam, Smetana's Litomyšl, Górnośląski Festiwal, Warsaw Autumn, and other festivals. He has performed with the Prague Symphony Orchestra, the Czech Radio Symphony Orchestra, the Janáček Philharmonic Orchestra Ostrava, the North Czech Philharmonic Teplice, and the Moravian Philharmonic Olomouc. He has sung as a soloist in Germany, Austria, Holland, Denmark, Poland, Italy, etc. He has recorded 10 profile CDs for Supraphon, Indies, ArcoDiva, Deutsche Harmonia Mundi (Germany), Symposion (Italy), etc., his recordings are on Radio Leipzig, and he records for Czech Radio and Czech Television. He has twice won second place in the Classic Award for his performances. He is currently a teacher and deputy director at the Conservatory in Teplice.

JIRÍ KNOTTE

works as a conductor, teacher, pianist, and composer. After studying at the conservatory in Teplice, he studied choral conducting at the Janáček Academy of Music and Performing Arts in Brno, conducting at the Academy of Performing Arts in Prague, and musicology at the Faculty of Arts of Masaryk University in Brno. As a conductor, he has collaborated with a number of Czech orchestras (South Bohemian Chamber Philharmonic, North Bohemian Philharmonic, Karlovy Vary Symphony Orchestra, North Bohemian Theatre, Prague Philharmonic Choir, etc.) and with soloists of many genres (P. Šporcl, M. Al-Ashhab, A. Plachetka, I. Kusnjer, A. Briscein, J. Tůma, V. Vonášek, T. Víšek, D. Koller, V. Rédl, B. Basiková, F. Slováček, and others). He is often invited to collaborate on piano with soloists, as well as at festivals and courses (the opera studio of the European Music Academy, F. Malotín's international courses in Jičín and Olomouc, recordings for Czech Radio, etc.). His great passion is piano improvisation. In the genre of concert drama, he is the winner of the Zdeněk Fibich International Competition (in addition to collaborating with actors such as H. Maciuchová, B. Navrátil, J. Lábus, and others, he also worked with V. Šustíková at DAMU). As a composer, he focuses mainly on chamber, choral, and drama works (his works have been performed by Soňa Červená, the Stamic Quartet, and others). He also works as an arranger of chamber and symphonic music. He currently teaches music theory and conducts the symphony orchestra at the Conservatory in Teplice.

ARNOŠT LUSTIG (1926–2011)

Arnošt Lustig, a Czech Jewish writer born in Prague, journalist, screenwriter of the famous Czechoslovak New Wave films, and educator, is one of the most influential authors of the twentieth century. His work has been translated into dozens of languages and includes more than thirty novels, novellas, short story collections, several non-fiction books, essays, and philosophical reflections. His writing earned him nominations for the Nobel and Pulitzer Prizes, as well as the International Man Booker Prize for his long-term contribution to world literature. During the Holocaust, the Nazis sentenced him to death by firing squad three times and to extermination in the gas chambers countless times. After the invasion of Warsaw Pact troops in 1968, the Czechoslovak communists sentenced him to a prison term; he was a banned author in his native country for more than twenty years. As a survivor of the Shoah – or perhaps precisely because of this experience – he loved people and believed in life, justice, friendship, courage, and dignity. He devoted a significant part of his work to the Shoah.

PhDr. ERIK POLÁK, CSc. (1929–1996)

Czech historian and writer of Jewish origin born in Prague. As a minor, he was placed in the Terezín ghetto in a building that served as an informal center for children and young people in the ghetto. He later went through labor camps and Auschwitz. After returning to Prague, he studied history at Charles University. Influenced by ideals, he joined the Communist Party at the age of 17 and worked in more or less prominent positions. In 1969, as part of his habilitation, he submitted a thesis that was classified as “SECRET” due to its critical content, and the author was subsequently expelled from the Communist Party. He then worked as a construction worker, floor layer, accountant, and planner. He retired in 1987 and a year later wrote his autobiography, *Three Chapters*. After November 1989, he became one of the founders and most active members of the Terezín Initiative, an organization of former prisoners of the Terezín ghetto. In November 1990, he began working in the historical department of the Terezín Memorial. The construction of the Ghetto Museum, the development of research on the lives of children and young people in the ghetto, the preparation of the reconstruction of the former Magdeburg Barracks in Terezín, and the initial phase of the educational and publishing activities of the Terezín Memorial will all remain associated with his name.

LIBEŇ CASTLE

Libeň Castle stands on the site of a former Gothic fortress and recalls the long history of the settlement of Libeň, which was first mentioned in written sources as early as the 14th century.

In 1595, the fortress was purchased by noblewoman Eliška Hoffmannová, who had it rebuilt into a Renaissance chateau. Between 1769 and 1770, extensive Rococo modifications were carried out under the leadership of builder Jan Josef Prachner, resulting in a decorative facade, a double staircase, and a chapel with a turret and clock.

The interiors of the chateau have retained their historical 18th-century décor, including paintings and architectural details, which have been restored over time. Today the chateau serves as the administrative seat of Prague 8, and some of its rooms are used for cultural and social events.

The history and architecture of the castle, from a Gothic fortress through Renaissance modifications to a Rococo castle, provide visitors with a musical experience in an authentic historical setting.

APRIL 12, 2026 / 6.30 p.m.

LIBČICE NAD VLTAVOU COAL MILL

PAVEL BOŘKOVEC QUARTET

Ondřej Hás / 1st violin
 Marek Blaha / 2nd violin
 Matěj Kroupa / viola
 Štěpán Drtina / cello

Matyáš Keller / 2nd cello
 Pavel Ciprys / 2nd viola

PROGRAM

Maurice Ravel

String Quartet in F major, Op. 35
 Allegro moderato, très doux
 Assez vif, très rythmé
 Très lent
 Vif et agité

Emil František Burian

String Quartet No. 5, Op. 99
 Andante ma non troppo
 Ben ritmico in tempo allegro
 Agitato – Live
 Andante

INTERMISSION

Erich Wolfgang Korngold

String Sextet in D major, Op. 10
 Moderato – Allegro
 Adagio
 Intermezzo. Moderato con grazia
 Finale. Presto

THE PAVEL BOŘKOVEC QUARTET (PBQ)

was formed in 2011 and, in addition to its interpretive artistry, attracts attention primarily for its unusual programming. It is one of the few musical ensembles in the Czech Republic that systematically devotes itself to contemporary music. Thanks to its original repertoire and flawless performances, the Pavel Bořkovec Quartet is rapidly gaining fans across the entire spectrum of listeners. In addition to works from the classical quartet repertoire and contemporary works by their peers, the PBQ's work focuses on the quartet works of Pavel Bořkovec (1894–1972), whose complete quartets they have recorded for Czech Radio. In addition to radio recordings, the PBQ has several CDs to its credit, including the profile recording “Unexplored” (Tojejo Records, 2021), which premieres works that have not been recorded in the past, a CD of horn quintets in collaboration with Ondřej Vrabec (Sheva Contemporary, 2021), and a multi-genre CD entitled *Na svahu* (On the Slope) (Warner Music, 2016). The arranger for this album of songs by Monika Načeva and Michal Pavlíček was the quartet's violist Matěj Kroupa, who is Bořkovec's great-grandson and is following in his footsteps; he composes theater and film music. The quartet's efforts to systematically present contemporary Czech music have resulted, among other things, in collaboration with Jiří Adámek and Martin Smolka on the chamber opera *Bludiště seznamů* (The Maze of Lists). PBQ is a finalist in the Johannes Brahms International Competition in Pörtlach (Austria 2018) and works closely with the Post Bellum organization.

COAL MILL

The coal mill is a prominent industrial monument in Libčice nad Vltavou and part of the former Libčice screw factory complex, founded in 1872. It was originally used to grind coal for the boiler room and to supply energy to the extensive industrial complex. The building was constructed at the turn of the 19th and 20th centuries and was an integral part of local industrial production for decades.

After the original operation ceased, the mill gradually fell into disrepair and became an unused industrial building. The turning point came at the beginning of the 21st century, when it was sensitively renovated and transformed into a modern multifunctional space. The renovation was undertaken by architect Patrik Hoffman, and the sensitive adaptation was awarded the Grand Prix of Architects in 2013 for exemplary reconstruction of an industrial building.

Today, the Coal Mill serves as a cultural, social, and creative center. It houses a contemporary art gallery, design showrooms, and spaces for exhibitions, conferences, corporate and cultural events. Together with the renovated neighboring boiler room, it forms a lively meeting place that connects industrial history with modern architecture, art, and community life.

APRIL 22, 2026 / 7.30 p.m.

JERUSALEM SYNAGOGUE

JEWISH CHAMBER ORCHESTRA MUNICH

Ethel Merhaut / vocals
Daniel Grossmann / conductor
Jan Sklenář / recitation

The concert is held with the support of the Czech-German Future Fund and under the auspices of the Embassy of the Federal Republic of Germany in Prague.

MENDELE LOHENGRIN

In 1898, the second year of publication of *Die Welt* magazine, founded in Vienna by leading Zionist figure Theodor Herzl, featured a short story by Heinrich York-Steiner entitled *Mendele Lohengrin*, subtitled "The Story of a Musician." The story was published in three installments in the "Fejeton" section:

Young klezmer musician Mendele from the village of Martindorf saves his hard-earned money and fulfills his dream – he visits the imperial city of Vienna and the Court Opera. His experience there is a turning point for him. Not only did he hear opera for the first time in his life, but the tones of Wagner's *Lohengrin*,

which was on the program, opened up a whole new world of music for him. He never wants to play or hear any music other than Wagner's again. However, his enthusiasm earns him only ridicule and the nickname "Mendele Lohengrin" at home in Martinsdorf. Another young man from the same village, who had already gained a little more insight into the modern world, reversed Mendele's enthusiasm for Wagner. He informed him that Richard Wagner hated Jews and had even written a book about it. Mendele read Wagner's work and destroyed his instrument, his "basetl." The story ends with the words: "And when you ask in Martinsdorf why there is no more Jewish music there, the answer is: Mendele Lohengrin is to blame."

The author of the story, **HEINRICH ELCHANAN STEINER** (pseudonym Heinrich York or Heinrich York-Steiner), was born in 1859 in Senica, in what is now Slovakia. Not much is known about his youth, but he is said to have worked as a singer in several theaters before finding his footing in journalism. He became the director of the publishing house that published the magazine *Wiener Mode*, and his printing house also published the first issue of Herzl's magazine *Die Welt*. Under Herzl's influence, York-Steiner became a staunch Zionist, was a member of the organizing committee of the first World Zionist Congress in Basel in 1897, and was involved in the activities of the World Zionist Organization in the following years. In 1933, he emigrated to Palestine, where he died the following year.

We will probably never know why York-Steiner set Mendele's story in the village of Martinsdorf in the Weinviertel region of Lower Austria. However, it is known that after the revolution of 1848, with the advancing emancipation of Jews in this region, a number of Jewish communities with a rich cultural life were established. After 1938, they disappeared completely, with only the remains of Jewish cemeteries bearing witness to their existence.

Heinrich York-Steiner's short story touches on the much-discussed topic of whether it is possible to separate a work of art from the personality of its author. Much has been written about **RICHARD WAGNER'S** (1813–1883) pamphlet *Judaism in Music*, which was published under a pseudonym in a magazine in 1850 and in a more provocative form under the author's full name as a separate brochure in 1869, and the debate continues. Wagner's defenders argue that there is a difference between the form of anti-Semitism in the 19th century and its pernicious transformation into racism, leading to the idea of the "final solution." They point to Jewish artists who collaborated with Wagner and a whole host of Wagner's admirers among them, those who promoted Wagner's work and helped create the ideal of Wagnerian interpretation. On the other hand, there is Wagner's family, whose members made it their life's work to defend the master's work under all circumstances, but also those who broke with this legacy. Wagner's granddaughter Friedelind Wagner and great-grandson Gottfried Wagner openly distanced themselves from their ancestor's intellectual legacy, which became a figurehead of Hitler's regime during the National Socialist period.

The Singspiel, created by Martin Valdés-Stauber for the Jewish Chamber Orchestra Munich based on York-Steiner's short story, reproduces the story in only a slightly abridged version; for dramaturgical reasons, some episodes are presented in a different order. Interwoven with klezmer music and songs, they form an impressive theatrical whole, which premiered on January 26, 2025, at the Kammerspiele München.

The music of the singspiel uses traditional compositions and folk melodies as well as art songs by specific composers. **ABRAHAM ELLSTEIN** (1907–1963) was born on Manhattan's Lower East Side and is considered one of the founders of American Jewish theater and the Broadway musical tradition. His composition *Der nayer sher* dates from 1940 and was written for an RCA Victor recording, where it immediately became popular. The *sher* group dance was popular among Eastern European Jews, but not only among them. Two other songs by Ellstein are also used in the singspiel. **SHOLOM SECUNDA** (1894–1974) came from Oleksandria in Ukraine. His family fled to the US in 1907 to escape the Russian pogroms, and his teachers included the composer Ernest Bloch. Secunda wrote music for the theater (operettas, musicals) and film. His most famous song, “Bei mir bistu shein” (You Are Beautiful to Me), was also featured in a Nazi propaganda film shot in Terezín in 1944. **ALEXANDER OLSHANETSKY** (1892–1946) was born in Odessa. From the age of six, he learned to play the violin and other instruments and sang in the synagogue. He was a member of the Odessa Opera Orchestra and led an operetta ensemble. During his military service, he ended up in Manchuria and joined a Yiddish theater company as a conductor. In 1922, he left for the United States, where he established himself as a successful operetta composer. **JOSEF RUMSHINSKY** (1881–1956) came from Vilnius, Lithuania. In 1903, he fled to England to avoid joining the Tsarist army, and a year later he left for the US, where he became a successful composer and conductor. Together with Sholom Secunda, Alexander Olshanetsky, and Abraham Ellstein, he formed the “big four” of New York Yiddish theater.

The melody “7:40” has been known in various versions since the end of the 19th century. The title has been interpreted in various ways; one theory is that it refers to the expected arrival of Theodor Herzl in Odessa, another theory says that it was a train bringing Jews from the Odessa area to work, and there are other interpretations that are difficult to substantiate. Also of folk origin are “Doina,” with its countless variations and essential *improvisational element*, and “Tumbalalaika.” *Johann Strauss Sr.'s caricatured Radetzky March*, a composition from 1848 symbolizing old Austria, speaks for itself.

DANIEL GROSSMANN

Conductor Daniel Grossmann is deeply committed to Jewish culture and its place in the public consciousness. For this reason, he founded the Jewish Chamber Orchestra Munich in 2005, which has become an internationally recognized ensemble over the years, with projects that occupy an important place in musical life. Daniel Grossmann comes from a Hungarian Jewish family and was born in Munich in 1978. His conducting teachers were Hans-Rudolf Zöbeley in Munich, Scott Bergeson in New York, and Ervil Lukács at the Liszt Academy of Music in Budapest. Grossmann focuses on projects that combine music from past eras with contemporary influences. His discography includes works by Felix Mendelssohn and his sister Fanny Hensel, Alexander Zemlinsky, Viktor Ullmann, Paul Ben-Haim, Marc Neikrug, as well as Iannis Xenakis, John Cage, and Ludwig van Beethoven. For his work, the Bavarian Ministry of Science, Research and the Arts awarded him the “Pro meritis scientiae et litterarum” distinction.

JEWISH CHAMBER ORCHESTRA MUNICH (JCOM)

The orchestra considers itself the Jewish voice of today and seeks unconventional ways to make contemporary Jewish culture accessible. It has toured Israel, Eastern Europe, Scandinavia, North America, China, and other countries, and represents Jewish culture throughout Germany. The orchestra's members come from more than twenty countries and are of both Jewish and non-Jewish origin. In its programs, the orchestra commemorates forgotten Jewish composers and fills former places of Jewish life with living culture. It also commissions new works from young composers and maintains long-term cooperation with important Munich cultural institutions such as the Bavarian State Opera, the Villa Stuck Museum, and the Münchner Kammerspiele. The orchestra's profile is complemented by a diverse educational and outreach program, including the platform “Music in the Terezín Concentration Camp,” which was implemented as part of the German Federal Cultural Foundation's program and offers interested parties insight into the living conditions and cultural activities in the concentration camp. JCOM's recordings include works by Fanny Hensel and Felix Mendelssohn, Paul Ben-Haim, John Cage, Mieczysław Weinberg, and most recently a CD entitled “Jewish Vienna.” Since 2020, JCOM has also been presenting various works by Jewish composers in professional audio and video recordings online on its YouTube channel.

ETHEL MERHAUT

Austrian singer and actress Ethel Merhaut has devoted herself to the repertoire of the first half of the 20th century. She combines the foundations of classical singing, which she studied in Vienna, with elements of jazz, swing, chanson, and acting. Her latest album, *Here & There*, is dedicated to the musical dialogue between Europe and American exile; it is “a passionate defense of the music of a bygone era that still has so much to say about our present,” according to the album’s description. Ethel Merhaut performs in cabarets, revues, and jazz clubs. Her musical-literary evening is dedicated to the half-forgotten authors Else Feldmann, Else Lasker-Schüler, and Vicki Baum. She also commemorates the careers of Gitta Alpar and Martha Eggerth as a tribute to times past, without imitating the artists mentioned. Ethel Merhaut also performs in concert halls and at renowned festivals such as the Rheingau Festival and the Kurt Weill Festival. Together with Swiss actor Stefen Merk and the Jewish Chamber Orchestra Munich, she is the protagonist of the singspiel *Mendele Lohengrin*, in which she interprets a repertoire of Yiddish songs.

JAN SKLENÁŘ

Actor, singer, and director, member of the drama ensemble at Divadlo v Dlouhé and soloist at Hudební divadlo Karlín. His most notable roles currently include *Beetlejuice*, *Queen of the Night*, and *Karel in Kartónový táta*, for which he has received various awards, including a major nomination for the 2025 Thalia Award. He is a prominent interpreter of songs by P. Hapka and M. Horáček, and directs for Czech Radio and Czech Television. He produces the chamber productions *Oskar a růžová paní* (Oskar and the Pink Lady) and *Valčík náhody* (Waltz of Chance). He is currently working on a solo music album.

JERUSALEM SYNAGOGUE

The Jerusalem Synagogue was built in 1905–1906, designed by architect Wilhelm Stiassny. It was originally named the “Jubilee Temple of Emperor Franz Joseph I,” commemorating the 50th anniversary of his reign, but after World War I, it was renamed after the street on which it stands.

The synagogue combines pseudo-Moorish architectural lines with Viennese Art Nouveau decorations. The interior features rich paintings. The interior stands out with its rich paintings, stained glass windows, and distinctive arches, which give the space a monumental yet elegant look. From its founding until the Holocaust, it was known for its rich musical and liturgical practice, based on a repertoire of compositions by local synagogue composers, as well as professional cantors, organ accompaniment, and a mixed choir whose soloists also performed at the nearby New German Theater. Fragments of this musical world were preserved here even during the communist era, when the Jerusalem Synagogue functioned as one of the last islands of Jewish religious life in Prague and throughout Czechoslovakia. (They can be heard on the music album *The Forgotten Voice of the Jerusalem Synagogue*, released by the Jewish Museum in Prague.)

After extensive restoration in the 1990s, it regained its original appearance and is now fully accessible to the public.

In addition to religious services, the Jerusalem Synagogue also serves as a cultural and exhibition space. Concerts, lectures, guided tours, and exhibitions are held inside. The exhibition documents the history and life of the Jewish community in Prague, including the period after World War II, and through photographs, documents, and other materials, it allows visitors to glimpse into the cultural and social past of the city. The restored synagogue organ is played before services and during concerts, including the regular organ concert series held here. The Jewish Community in Prague has released an album entitled *Musical Treasures of the Jerusalem Synagogue*, recorded by organist Václav Peter and his friends.

The synagogue is open to the public, allowing visitors not only to admire its architecture and decoration, but also to learn about the cultural and historical significance of this space, which today is a lively venue for meetings, music, and visual arts.

PŘÍBĚHY

PŘES PŘEKÁŽKY KE HVĚZDÁM

Začátkem loňského léta přibyly v brněnské Panské ulici ve vchodu do obchodního domu Rozkvět tři pamětní kameny, stolpersteiny. Připomínají rozvětvenou moravskou rodinu, v jejichž žilách se mísí krev židovská, česká, polská i německá. Jejím současným výrazným reprezentantem je George Tomas Drost (*1946) žijící v USA, který inicioval vydání životopisu svého otce „Tichý hrdina, most ke svobodě“. Knihu i příběh svojí rodiny nedávno představil na univerzitách v Brně a Olomouci, poskytl vzpomínky do sbírky Paměť národa, z nichž čerpáme informace pro tento článek, a finančně podpořil festival Věčná naděje, za který mu pořadatelé děkují. Do svého rodiště se vrací rád a stále častěji.

Životní peripetie Georgových rodičů, a i celé rodiny, byly plné zvratů. Georgův otec Jan Antonín Drost absolvoval v roce 1932 úspěšně právnickou fakultu Masarykovy univerzity a získal místo v prestižní advokátní kanceláři Aloise Jaroslava Pražáka. Mezi klienty patřili bohatí židovští průmyslníci, například rodina textilního podnikatele Redlicha. Když se schylovalo k druhé světové válce objevili se lidé, kteří potřebovali pomoc. Buď kvůli svému židovství, nebo kvůli majetku, který chtěli vyvést z Československa.

Také sama rodina Drostových se ocitla v nebezpečné situaci. Georgův dědeček Otta nechal už týden po vzniku Protektorátu Čechy a Morava v Lidových novinách zveřejnit inzerát na svůj obchod s psacími stroji, ve kterém se zaštiťoval tím, že jeho podnik je „árijský“, pomoci mělo i německé občanství. Můžeme si snadno domyslet, že se tím nesnažil získat zákazníky, ale chránit svou židovskou manželku Annu a položivské syny Jana a Theodora. Manželku zachránil, ale její rodinu se mu zachránit už nepodařilo.

Manželčin bratr Ernst Deutsch byl z Brna deportován do Terezína 2. prosince 1941. V tentýž den, ale jinými transporty, byly do Terezína odvezeny i jeho děti, syn Josef a dcera Gertruda po svém exmanželovi Řehořková. Všichni byli o rok později převezeni z Terezína do dalších míst, kde zemřeli. Jednalo se o strýce a bratrance se sestřenicí Georgova otce. Právě tato jména jsou uvedena na stolpersteinech před jejich posledním brněnským bydlíštěm v Panské ulici. Kameny sem byly zasazeny 15. června 2024 z Georgova podnětu ve spolupráci s Židovskou obcí Brno a centrem židovské kultury Štetl.

Georgův tatínek byl podle norimberských zákonů považován za takzvaného míšence prvního stupně, protože měl dva židovské prarodiče. Kromě toho o něm bylo známo, že pomáhal židovským klientům vyvádět majetek mimo dosah německých úřadů a nepřestával jim pomáhat ani během války. Přitěžovalo mu rovněž jeho napojení na Aloise Pražáka, který se na začátku války zapojil do odboje a emigroval. Aby ochránil sebe a svou rodinu, nasadil do boje všechny právnické kličky a finty, které znal. „Použil své znalosti práva, aby zfalšoval nebo upravil záznamy, a v podstatě přelstil, obelhal nebo oklamal úřady,“ vysvětluje při besedách jeho syn George.

Ke konci války už mu doslova hořela půda pod nohama a musel se částečně skrývat a simulovat zdravotní problémy, aby se nedostal do transportu. Jeho bratr Theodor se vězení nevyhnul. V archivu je dokument potvrzující, že strávil v lednu 1944 nějakou dobu ve vazbě. Posledních několik měsíců války byl vězněn v pracovním táboře v krušnohorském Načetíně.

Po válce však přišly další komplikace nečekaně způsobené neoprávněným nařčením Jana Antonína z kolaborace. Později se stal také pro komunistický režim nepřijatelným představitelem tržního hospodářství a svobodného projevu. V roce 1948 logicky následovala emigrace celé rodiny, která však nebyla snadná.

Georgův otec Jan Antonín měl původně v plánu připojit se k únosu letadla, kterým opustil republiku Vladimír Nedvěď, zeť Aloise Pražáka. Nakonec raději zaplatil převaděče, který ho dovedl na místo, kde bylo možné překonat tehdy ještě ne příliš hlídané hranice do Rakouska. Ze sovětské zóny, která zabírala Horní Rakousko, se snažil co nejdříve dostat do Američany kontrolovaného Lince. Sem za ním v červenci 1948 dorazila jeho manželka se starším synem Rudym. George, kterému bylo teprve jeden a půl roku, zůstal v Brně v péči obou babiček, protože by cestu v utajení přes hranice nezvládl.

Dochoval se vyšetřovací spis StB, ve kterém je zmínka o policii zadržených zfalšovaných přípisech Červeného kříže, pomocí kterých chtěli příbuzní vyvézt George do Rakouska. Když se tento záměr nezdařil, hledali rodiče další, legální i nelegální způsoby, jak dostat svého syna ven z republiky. Nakonec byl útěk naplánován na Silvestra 1949 v naději, že stráž na hranicích v důsledku oslav ztratí svoji bdělost. Na jih od Českých Budějovic měla babička Jana předat George jistě Marii Bednářové, přítelkyni Drostových. Pohraničník sice babičku přistihl, ale když mu vysvětlila situaci, slitoval se a pustil ji dál. George byl na hranici předán a převezen do Lince, kde se po roce a půl odloučení setkal se svými rodiči. Byly mu tehdy téměř rovné tři roky.

Začátky v USA nebyly v roce 1950 jednoduché. Vysokoškolské vzdělání zde Janu Antonínovi Drostovi nebylo nic platné. Pracoval v masokombinátu, kde čistil stroje na maso, a jeho manželka s malým synem chodila uklízet. Hned od začátku se manželé rozhodli co nejrychleji integrovat. Doma se snažili mluvit jen anglicky, malému Jiříkovi začali říkat George, stýkali se především s Američany, ačkoliv byla v Chicagu

silná česká komunita, která by jim zřejmě umožnila žít do jisté míry snadněji. Okolí Johna Antona povzbuzovalo v tom, aby navštěvoval noční kurzy na John Marshall Law School, získal i zde vysokoškolský titul, složil advokátní zkoušky a znovu si otevřel právní praxi.

V pozdějším věku začal John Anton Drost zaznamenávat své životní zážitky. Stránky poznámek byly svázány v pořadači 30 let a uložené v rohu kanceláře jeho vnučky Julie Lokun. Sametová revoluce probudila v jeho synovi zájem o otcovu minulost a oživila myšlenku na to přiblížit jeho životní příběh veřejnosti. George proto přizval uznávanou spisovatelku Nicki Pascarellu, aby příběh pomohla sepsat moderním, čtivým způsobem. Ta pozoruhodný příběh rodiny shrnula do životopisné knihy „Tichý hrdina, most ke svobodě“, který vyšel v USA v nakladatelství The Media Casters LLC koncem roku 2023.

Mladší syn Johna Antona Drosta, George Tomas, pokračuje v rodinné tradici a je také právník. Absolvoval Augustana College, Právníkou fakultu University of Illinois a De Paul University. George se zaměřuje na plánování pozůstalosti a správu svěřenských fondů. Má zkušenosti s různými sofistikovanými technikami plánování dědictví a převodu majetku, včetně různých typů odvolatelných a nezrušitelných svěřenských fondů, družinových komanditních společností, plánování charitních darů a daňově kvalifikovaných plánů. George například tři roky pracoval jako právník pro Internal Revenue Service Ministerstva financí Spojených států a jako inspektor daně z dědictví a darů. Poté zastával pozici korporátního právníka.

V roce 1987 George Tomas Drost založil v centru města Arlington Heights spolu s kolegou Kivlahanem advokátní kancelář. Dnes DKMO (Drost Kivlahan McMahon & O'Connor) tvoří šestnáct právníků a rozmanitý tým talentovaných administrativních pracovníků slouží tisícům individuálních i firemních klientů po celém Illinois.

Jedním z nejvýznamnějších Georgeových přínosů k uchování vazeb s rodným regionem je jeho sbírka uměleckých děl Joži Uprky, která zachycují krásu krajiny, lidí a zvyků Moravy. Jeho obrazy jsou považovány za jedny z nejlepších příkladů české secese a nabízejí pohled do dávno minulé éry moravského života. Georgeova sbírka je rozsáhlá a zahrnuje přes 400 děl, včetně obrazů, ilustrací a skic. Sběrka je uložena v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě. Část této sbírky byla na podzim loňského roku vystavena v Národním českém a slovenském muzeu a knihovně (National Czech & Slovak Museum & Library, zkratka NCSML) v Cedar Rapids, Iowa.

George Drost dnes žije se svou ženou Beth v Arlington Heights, nedaleko Chicaga. Mají tři dospělé děti a dvanáct vnoučat a působí také jako pěstouni. Podílí se na fungování místních krajských spolků a je členem správní rady American Friends of the Czech Republic, Národního českého a slovenského muzea a knihovny v Cedar Rapids, působil jako honorární konzul České republiky pro Illinois, Indianu a Wisconsin (2001–2006) a v minulosti byl navrhován na velvyslance USA v České republice. Od prezidenta ČR obdržel Medaili za zásluhy v oblasti diplomacie. Často navštěvuje nejen rodné Brno, ale i univerzity a kulturní instituce v jiných místech.

Na otázku, zda jeho rodičům scházelo něco českého v jejich nové vlasti, pro projekt Paměť národa odpovídá s úsměvem: „Olomoucké tvarůžky v jakémkoliv množství.“ A dodává již vážně: „Byly to ve skutečnosti vztahy, které neměli se svými rodinnými příslušníky, a ztráta vzájemnosti s matkami, bratrem a sestrou. Možnost být s přáteli a rodinnými příslušníky a pohoda, kterou měli v místech, která navštěvovali – ve Velkých Bílovicích nebo na Radhošti.“ George Drost je přesto nesmírně rád, že se jeho rodiče kdysi rozhodli odejít do USA, a nechtěl by žít nikde jinde: „Cítím se velmi dobře jako Američan.“ Mottem rodiny Drostových je: „per aspera ad astra“, tedy „přes překážky ke hvězdám“.

**S použitím materiálů projektu Paměť národa zpracoval
Mgr. Svatopluk K. Jedlička.**

Životopisnou knihu „Tichý hrdina, most ke svobodě“ je možné objednat v eshopu Amazon: Amazon.com: The Quiet Hero: Bridge To Freedom eBook : Pascarella, Nicki, Drost, John, Lokun, Julie, Drost, George: Kindle Store

STORIES

OVERCOMING OBSTACLES TO REACH THE STARS

At the beginning of last summer, three memorial stones, known as Stolpersteine, were added to the entrance of the Rozkvět department store on Panská Street in Brno. They commemorate a large Moravian family with Jewish, Czech, Polish, and German ancestry. Its current prominent representative is George Tomas Drost (*1946), who lives in the US and initiated the publication of his father's biography, "Silent Hero, Bridge to Freedom." He recently presented the book and his family's story at universities in Brno and Olomouc, contributed his memories to the Memory of Nations collection, from which we drew information for this article, and financially supported the Eternal Hope festival, for which the organizers thank him. He enjoys returning to his birthplace and does so more and more often.

The vicissitudes of Georg's parents' lives, and indeed those of the whole family, were full of twists and turns. Georg's father, Jan Antonín Drost, graduated from Masaryk University's Faculty of Law in 1932 and obtained a position at the prestigious law firm of Alois Jaroslav Pražák. His clients included wealthy Jewish industrialists, such as the family of textile entrepreneur Redlich. As World War II loomed, people appeared who needed help. Either because of their Jewishness or because of property they wanted to take out of Czechoslovakia.

The Drost family itself also found itself in a dangerous situation. A week after the establishment of the Protectorate of Bohemia and Moravia, Georg's grandfather Otta placed an advertisement for his typewriter shop in Lidové noviny, in which he claimed that his business was "Aryan," and his German citizenship was also supposed to help. It is easy to guess that he was not trying to attract customers, but to protect his Jewish wife Anna and his half-Jewish sons Jan and Theodor. He saved his wife, but he was unable to save her family.

His wife's brother Ernst Deutsch was deported from Brno to Terezín on December 2, 1941. On the same day, but on different transports, his children, his son Josef and his daughter Gertruda, née Řehořková, were also taken to Terezín. A year later, they were all transferred from Terezín to other places, where they died. They were Georg's father's uncle, cousin, and cousin. These names are inscribed on the Stolpersteine in front of their last residence in Brno on Panská Street. The stones were laid here on June 15, 2024, at Georg's initiative in cooperation with the Jewish Community of Brno and the Štetl Jewish Culture Center.

According to the Nuremberg Laws, Georg's father was considered a so-called first-degree mixed-race person because he had two Jewish grandparents. In addition, he was known to have helped Jewish clients move their property out of the reach of the German authorities and continued to help them even during the war. His connection to Alois Pražák, who joined the resistance at the beginning of the war and emigrated, also weighed heavily against him. To protect himself and his family, he used every legal loophole and trick he knew. "He used his knowledge of the law to falsify or alter records, and essentially tricked, lied to, or deceived the authorities," explains his son George during discussions.

Towards the end of the war, the ground was literally burning beneath his feet and he had to go into hiding and feign health problems to avoid being transported. His brother Theodor did not escape imprisonment. There is a document in the archives confirming that he spent some time in custody in January 1944. During the last few months of the war, he was imprisoned in a labor camp in Načetín in the Ore Mountains.

After the war, however, further complications arose unexpectedly due to Jan Antonín's unjustified accusation of collaboration. Later, he also became unacceptable to the communist regime as a representative of the market economy and free speech. In 1948, the entire family felt that they had to emigrate, but it was not easy.

Georg's father, Jan Antonín, originally planned to join the hijacking of the plane on which Vladimír Nedvěd, Alois Pražák's son-in-law, left the republic. In the end, he preferred to pay a smuggler who

took him to a place where it was possible to cross the then not very well-guarded border into Austria. From the Soviet zone, which occupied Upper Austria, he tried to get to American-controlled Linz as soon as possible. His wife and older son Rudy joined him there in July 1948. George, who was only one and a half years old, remained in Brno in the care of both grandmothers, as he would not have been able to make the secret journey across the border.

The StB investigation file has been preserved, which mentions the forged Red Cross documents seized by the police, which George's relatives wanted to use to take him to Austria. When this plan failed, his parents looked for other legal and illegal ways to get their son out of the country. Finally, the escape was planned for New Year's Eve 1949, in the hope that the border guards would be less vigilant due to the celebrations. South of České Budějovice, George's grandmother Jana was to hand him over to a certain Marie Bednářová, a friend of the Drost family. The border guard caught his grandmother, but when she explained the situation, he took pity on her and let her go. George was handed over at the border and taken to Linz, where he was reunited with his parents after a year and a half of separation. He was almost three years old at the time.

The beginnings in the USA in 1950 were not easy. Jan Antonín Drost's university education was of no use to him there. He worked in a meat processing plant, cleaning meat machines, while his wife and young son worked as cleaners. Right from the start, the couple decided to integrate as quickly as possible. They tried to speak only English at home, started calling little Jiřík George, and socialized mainly with Americans, even though there was

a strong Czech community in Chicago that would probably have made their lives easier to some extent. John Anton's friends and family encouraged him to attend night classes at John Marshall Law School, where he earned a college degree, passed the bar exam, and reopened his law practice.

Later in life, John Anton Drost began to record his life experiences. The pages of notes were bound in a binder for 30 years and stored in a corner of his granddaughter Julie Lokun's office. The Velvet Revolution awakened his son's interest in his father's past and revived the idea of bringing his life story to the public. George therefore invited the renowned writer Nicki Pascarella to help write the story in a modern, readable way. She summarized the remarkable story of the family in a biographical book, "Silent Hero, Bridge to Freedom," which was published in the US by The Media Casters LLC in late 2023.

John Anton Drost's younger son, George Tomas, continues the family tradition and is also a lawyer. He graduated from Augustana College, the University of Illinois College of Law, and De Paul University. George focuses on estate planning and trust administration. He has experience with various sophisticated estate planning and asset transfer techniques, including various types of revocable and irrevocable trusts, limited partnerships, charitable gift planning, and tax-qualified plans. For example, George worked for three years as an attorney for the Internal Revenue Service of the United States Department of the Treasury and as an estate and gift tax examiner. He then held the position of corporate attorney.

In 1987, George Tomas Drost and his colleague Kivlahan founded a law firm in downtown Arlington Heights. Today, DKMO (Drost Kivlahan McMahon & O'Connor) has sixteen attorneys and a diverse team of talented administrative staff serving thousands of individual and corporate clients throughout Illinois.

One of George's most significant contributions to preserving ties with his native region is his collection of Joža Uprka's works of art, which capture the beauty of the landscape, people, and customs of Moravia. His paintings are considered some of the finest examples of Czech Art Nouveau and offer a glimpse into a bygone era of Moravian life. George's collection is extensive and includes over 400 works, including paintings, illustrations, and sketches. The collection is housed in the J. A. Komen-ský Museum in Uherský Brod. Part of this collection was exhibited last fall at the National Czech & Slovak Museum & Library (NCSML) in Cedar Rapids, Iowa.

George Drost currently lives with his wife Beth in Arlington Heights, near Chicago. They have three adult children and twelve grandchildren, and also serve as foster parents. He is involved in local expatriate associations and is a member of the board of directors of American Friends of the Czech Republic, the National Czech and Slovak Museum and Library in Cedar Rapids. He served as Honorary Consul of the Czech Republic for Illinois, Indiana, and Wisconsin (2001–2006) and was nominated for US Ambassador to the Czech Republic in the past. He received the Medal of Merit in Diplomacy from the President of the Czech Republic. He often visits not only his native Brno, but also universities and cultural institutions in other places.

When asked whether his parents missed anything Czech in their new homeland, he replied with a smile for the Memory of Nations project: "Olomouc tvarůžky cheese in any quantity." And he added more seriously: "In reality, it was the relationships they didn't have with their family members and the loss of mutuality with their mothers, brother, and sister. The opportunity to be with friends and family and the comfort they had in the places they visited – in Velké Bílovice or on Radhošť." Nevertheless, George Drost is extremely glad that his parents once decided to move to the US, and he would not want to live anywhere else: "I feel very good as an American." The motto of the Drost family is: "per aspera ad astra," meaning "through hardship to the stars."

Using materials from the Memory of the Nation project, compiled by Mgr. Svato-pluk K. Jedlička.

The biography "The Quiet Hero: Bridge to Freedom" can be ordered from Amazon:
Amazon.com: The Quiet Hero: Bridge To Freedom eBook: Pascarella, Nicki, Drost, John, Lokun, Julie, Drost, George: Kindle Store

PROGRAM PODZIMNÍ ČÁSTI '26

26/9/2026 / 19.00
JAZZ DOCK

ANA SILVERA A SAIED SILBAK

Songs We Carry

Songs We Carry je společný projekt britské židovské zpěvačky a multiinstrumentalistky **ANY SILVERY** a palestinského hráče na oud a zpěváka **SAIEDA SILBAKA**. Projekt se zaměřuje na hledání společných průsečíků jejich kulturních tradic – emotivních a melancholických *Ladino* (judeo španělských) písní, které vybrala Ana ze své rodinné historie, a bohatými *Maqamy* a jemně tkanými melodiemi arabské hudby, které přinesl v rámci své umělecké tradice Saied. Ana Silvera pochází z rodiny sefardských Židů a její práce často spojuje prastarou tradici s výrazy současné písňové tvorby. Saied Silbak se narodil v Sha-faa'mr v dolní Galilee v Palestině. Jeho hudební vzdělání kombinuje arabské, turecké i indické vlivy s prvky západní hudby. Duo se potkalo v Londýně a společně vytvořili projekt, který není jen fúzí stylů, ale především dialogem, vyprávěním a sdílením kulturních příběhů.

V repertoáru se prolínají tradiční písně v Ladino se starobylými arabskými kompozicemi, často překomponovanými nebo aranžovanými pro současnou scénu. Jedná se o hudbu meditativní, silně emotivní, která se neustále přelévá mezi melancholií a nadějí. Album *Songs We Carry* vydané na podzim roku 2024 získalo pozitivní recenze. Koncert u příležitosti křtu ve slavném londýnském *Kings Place* byl během chvíle vyprodáný a recenzován následovně (recenzent Mark Kidel z *The Arts Desk*): „... jejich přítomnost na jevišti a harmonie, která je spojuje, je sama o sobě prohlášením o lásce a lidskosti.“

25/11/2026 / 19.30
KOSTEL SV. VAVŘINCE

ŠTĚPÁNKA ANDĚLOVÁ / hobojs

Mladé naděje

ŠTĚPÁNKA ANDĚLOVÁ je výraznou mladou českou hobojskou. Studovala na univerzitě *Haute École de Musique de Lausanne* pod vedením Jean Louise Capezzaliho a nyní ve studiu pokračuje na jedné z nejprestižnějších světových vysokých škol *Hochschule für Musik Hanns Eisler Berlin* ve třídě prof. Dominika Wollenwebera (člena Berlínských Filharmoniků).

V rámci orchestrální praxe se zdokonaluje v Orchesterální Akademii České filharmonie, je členkou European Union Youth Orchestra a působila také ve Staatsphilharmonie Nürnberg. Velmi prestižní příležitost, která svědčí o jejich neobyčejných kvalitách, nastala, když byla oslovena, aby během několika hodin naskočila do projektu Berlínské Filharmonie a společně s nimi provedla Mahlerovu Desátou symfonii.

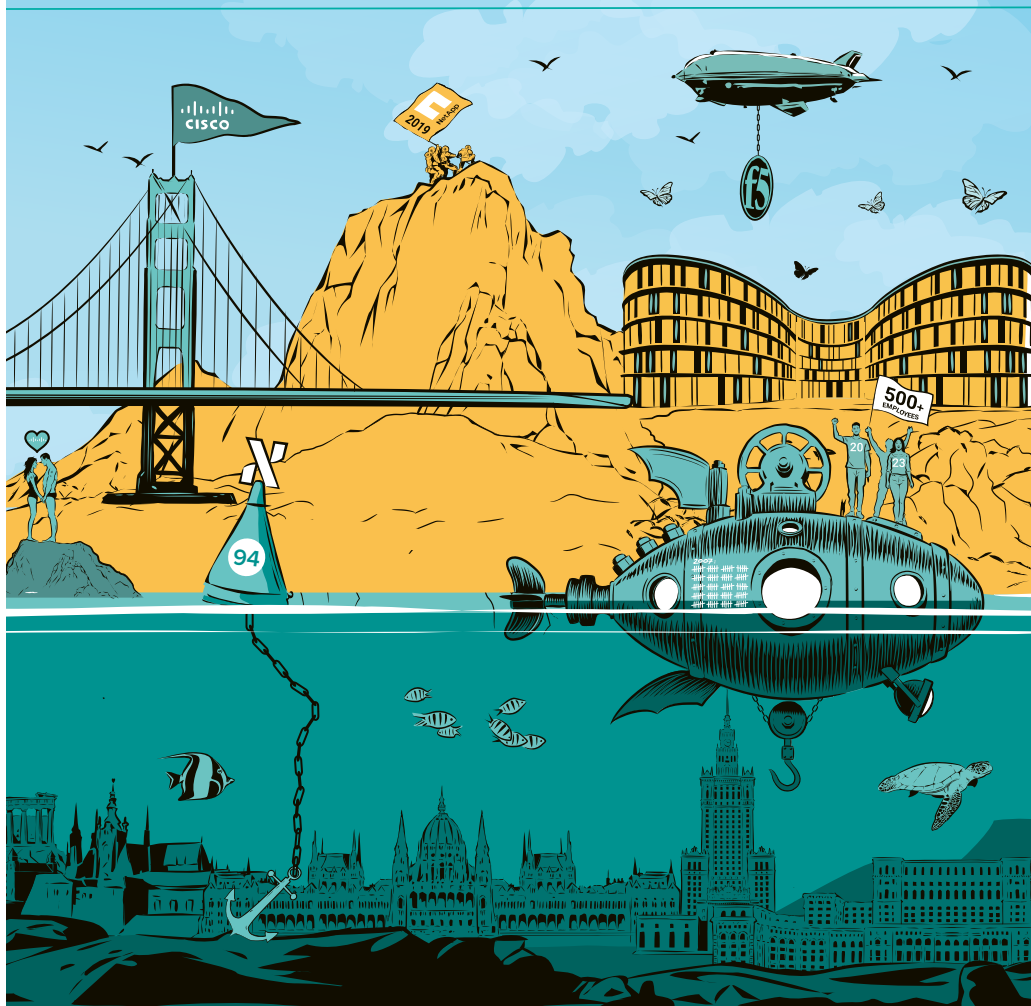
Jako sólistka získala řadu ocenění na českých i mezinárodních soutěžích. Mimo to sólově vystoupila s několika českými orchestry, jako je Filharmonie Hradec Králové nebo Západočeský symfonický orchestr Mariánské Lázně. Její hra je ceněna pro technickou preciznost spojenou s výraznou muzikalitou.

X ALEFNULA

ALEF je česká společnost, která v roce 2024 oslavila 30 let své existence. Během této doby se vypracovala v předního dodavatele nejmodernějších ICT technologií a řešení s přidanou hodnotou v oblasti informačních a komunikačních technologií ve střední a východní Evropě. Svým zákazníkům přináší inovativní přístup, špičkové technologie a dlouholetou odbornou expertízu.

Symbol ponorky, provázející společnost v komunikaci, symbolizuje především jedinečný tým odborníků se schopností „nahlédnout pod povrch“ a najít optimální řešení. Což nadále reprezentuje dlouhodobý cíl společnosti ALEF, být silným a stabilním partnerem s širokým portfoliem produktů a nejlepší přidanou hodnotou na trhu, nejen pro zákazníky společnosti ALEF, ale též v oblastech připomínající a zachovávající tradici v oblasti kultury, sportu či rozvoje. I proto jsme již tradičním hrdým partnerem festivalu Věčná naděje, který přináší výjimečnou uměleckou kvalitu a poselství, které je nutné si i nadále připomínat.

www.ALEF.com

House of
**Julius
Meinl**

UBYTUJTE
SVOJI INVESTICI
V THE JULIUS FUND

thejuliusfund.cz

Komfortní energie pro Vás

www.pre.cz

PRE

accoladefunds.eu

Stabilní výnosy z investic? Na to se musí FUNDOvaně.

Naše průmyslové parky generují pravidelný příjem díky dlouhodobým nájemním smlouvám s prověřenými partnery. Transparentní správa, náskok před konkurencí a promyšlená strategie akvizic zajišťují, že vaše investice pracují spolehlivě a s potenciálem stabilního výnosu.

Jsme společnost ČEPS

Zajišťujeme spolehlivý provoz,
rozvoj a bezpečnost
české přenosové soustavy.

Tvoříme energetiku
pro budoucnost.

www.ceps.cz

čeps

Nová tvorba českých autorů

Skladby pro Mezinárodní hudební
soutěž Pražské jaro

Filmová a populární hudba, jazz

Noty pro děti a mládež (Edice ZUŠ)

Vybrané tituly v Braillově notopisu

Katalogy Českého hudebního fondu
a nakladatelství Triga

KONTAKT

nakladatelstvi@rozhlas.cz

informace.rozhlas.cz/nakladatelstvi

**NOTOVÉ
MATERIÁLY**

NOVÁ VYDÁNÍ | PRODEJ & PŮJČOVNA | NEJVĚTŠÍ ARCHIV V ČR

Investujte.
CYRRUS

WWW.CYRRUS.CZ

Klasika Plus.cz

PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ

...Váš vyladěný partner

Záštity

Velvyslankyně Rakouské republiky, paní Dr. Bettina Kirnbauer
Velvyslankyně Polské republiky, paní Barbara Krystyna Tuge-Erecińska
Velvyslanec Spolkové republiky Německo, pan Peter Matthias Reuss
Starostka městské části Praha 1, paní Terezie Radoměřská

Generální partner

X ALEFNULA

Další partneři

Česko-německý
fond budoucnosti

Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds

THE JULIUS
FUND

AccoladeFunds
Expanding horizons

CYRRUS

čeps

PRA
HAGUE
PRA
GA
PRA
G

PRE

MINISTERSTVO
KULTURY

Státní fond kultury ČR

Podporovatelé

NADAČNÍ FOND OBĚTEM
HOLOCAUSTU

OSA

HOTEL ROTT

storage
one

Mediální partneři

KlasikaPlus.cz

D-dur

Český rozhlas

Poděkování

členům klubu Podporovatelů
Personal Connect s.r.o.

Koncert dne 2. 2. 2026
se koná za přispění
Rakouského
kulturního fóra

Koncert dne
7. 3. 2026 se koná
za přispění
Polského institutu
v Praze

Koncert dne
23. 3. 2026 se koná
za přispění Městské
části Praha 8
a ve spolupráci
s Nadačním fondem
Arnošta Lustiga

Koncert dne
22. 4. 2026 se koná
za přispění Česko-
německého fondu
budoucnosti

Městská část
Praha 8

NADAČNÍ FOND
ARNOŠTA
LUSTIGA

Česko-německý
fond budoucnosti

Deutsch-Tschechischer
Zukunftsfonds